

LAISVĖ

Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jamaica,
N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ — LIBERTY

Savaitinis

Jungtinės Valstijos \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c

NO. 23

★ ★ ★ ★ ★

PENKTADIENIS, BIRŽELIO [JUNE] 10, 1977

OZONE PARK, N. Y. 11417

★ ★ ★ ★ ★

METAI 66-IEJI

KRISLAI

"Jūs gengsteriai!"
Lotyniečiai nusivylę
Atsikelia vartai lenktynėms
Prie ko tas veda?
Jaunimo vasarinės bėdos

A. BIMBA

New Yorko valstijos legistatūros (seimelio) abiejų butų vadai yra susitarę visiems įstatymdaviams pakelti algas nuo \$23,500 iki \$27,000.

Jau ir dabar kiekvienas seimelio narys mokesčių mokėtojams kainuoja \$240,000 per metus! (Čia įeina metinė mokesčiai (alga) ir išlaidos).

"Daily News" (birželio 4 d.) vedamajame tai vadina, ir gana teisingai, "apipilėsimu," o to apipilėsimu sumanytojus — "gengsteriais." Savo vedamąjį baigia: "Laikas žmonėms tiems neprisotinamiems gengsteriams pasakyti atitraukti savo nešvarias rankas nuo visuomenės kišenės."

Reikia žinoti, kad seimelyje nėra nė vieno tikro darbininko. Darbo liaudies reikalai jiems svetimas dalykas.

Pranešimai iš Lotynų Amerikos kraštų, kuriuose prezidento žmona Rosalynn Carter lankosi su diplomatine misija, žmonės jaučiasi įžeistais ir pažemintais.

Lotyniečiai nusivylę, žinoma, ne Mrs. Carter, bet prezidentu Carter ir vyriausybe. Kodėl nebuvo atsiųstas pas mus su diplomatine misija, jie sako, kuris nors atsakingas kabineto narys, kurio žodis ką nors reikš? Kodėl prezidentas pasitūpęs Europoje, Afrikoje ir Azijoje valstybės sekretorių Vance, ambasadorių Young ir viceprezidentą Mondale, o pas mus savo žmoną, kuri jokios atsakingos vietos valdžioje neužima? Juk tai mūsų pažeminti ir įžeidimai...

Ir už tai ant jų pykti mūsų prezidentas neturi teisės.

Ir vėl pasitarimai tarp Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos Ženevoje dėl apribojimo branduolinių ginklų nedavė jokios sutarties. Mūsų vyriausybė atsisako laikytis Vladivostoke pasirašytos sutarties dėsniui. O toji sutartis, kaip atrodo, nebus pasiekta.

Pavojus didelis ir greitas. Atsikelia vartai dar negirdėtomis branduolinių ginklavi-mosi lenktynėms!

Atsisakymą Vladivostoko sutarties, padarytos prezidento Fordo, lydi atsisakymas prezidento Nixono pažadėjimo finansiskai padėti Vietnamo Socialistinei Respublikai prisikelti iš karo griuvėsių.

Nejaugi tai reikš, kad buvusių Amerikos prezidentų ir vyriausybės padarytos sutartys nėra verstinos naujai, dabartinei mūsų vyriausybei? Juk tai ne tik idomus, ne tik keistas, bet ir pavojingas precedentas. Į prezidento kėdę atsisėdęs naujas žmogus ir visos šios šalies sutartys eina laukan!

Mokslo metai baigiasi ir visos mokyklos užsidaro. Mili-jonai ir milijonai mūsų jaunų vyrų ir merginų išsileja į gatves. Milijonai jų iš geros valios, bet taipgi milijonai dėl

JAV katalikų vyskupai nori pakeisti komunistų dalijimą

Washingtonas. — Amerikos katalikų bažnyčios vyskupams nepatinka dabartinė komunistų dalijimo nuodėmininkams sistema. Kadaise, labai seniai, krikščionybės jaunystėje, kunigas plotkely paduodavo žmogui į rankas ir tas pats ją įsidėdavo į gerkle. Bet 878 metais Roueno Taryba tą sistemą pasmerkė ir įvedė naują, kurioje kunigas atsiklaupusiam ir išsižioju-

Diplomatiniai ryšiai su socialistine Kuba

Iš Washingtono pranešama, kad tarpe Jungtinių Valstijų ir Kubos jau susitarta apsikeisti diplomatais. Tai gera pradžia linkui pasikeitimo ambasadoriais ir santykių normalizavimo.

Kuboje yra įkalinta 30 amerikiečių. Dauguma jų nubausti už žmugeliavimą narkotikais. Kubos vyriausybės nutarė 10 jų tuojau paleisti, o kitų būtų perkrauti. Tai laikoma geru džestu iš kubiečių pusės.

Reakcininkams sukilimas nepavykęs

Agostinho Neto

Šiomis dienomis Angolos Respublikoje reakcininkai buvo bandę valdžią nuversti ir įkurti savo diktatūrą. Prezidentas Agostinho Neto sako, kad valdžia sukilimą sėkmingai likvidavus.

Kruvinos riaušės Chicagoje

Chicago žmonės ilgai nepamirš birželio 4 dienos, praeito šeštadienio. Jie tokias riaušes seniai nebuvo matę, daugelis jų ir visiškai nėra matę.

Humboldt Parke buvo suruošta tradicinė Porto Riko Diena. Į parką suplaukė daug žmonių. Į povakarį, apie 6

būtinio reikalo pasileidžia ieškoti darbo. Tai parodo jau keletas tokių atsitikimų: pasigirdo, kad ten ir ten reikia desėtko kito darbininkų sezoniniams darbams ir, kaip be-regint, suplaukė tūkstančiai jaunuolių! Šimtai jų net iš vakaro susirinko ir per visą naktį gatvėje laukė, kada samdymo baštine atsidarys.

Kur dėtis, ką daryti tiems jaunuoliams, kuriems per vasarą būtinai reikalingas darbas, o jo nėra? Ar galima stebėtis, kad kaip tik vasaros metu šioje šalyje miestuose kriminališki nusikaltimai labai pagausėja?

siam griesninkui komuni-ją uždeda tiesiai ant liežuvi-o.

Ir štai dabar šios šalies sostinėje susirinkę 190 vyskupų nutarė reikalauti, kad Vatikanas leistų amerikiečiams katalikams sugrįžti į tą senąją sistemą ir vėl komuni-ją paduoti klupančiam nusidėjėliui į ranką.

Jungtinių Valstijų vyskupai nėra šiame žygyje pionieriai. Jau net 50 kraštų vyskupai yra reikalavę ir gavę teisę sugrįžti prie originalios komunistų dalijimo sistemos. Neabejojama, kad Popiežius Povilas VI patenkins ir amerikiečių vyskupų prašymą.

Beje, Meksikos ir Kanados katalikų bažnyčios jau senokai pakeitė komunistų dalijimo sistemą. Amerikiečiai toli atsilikę...

Antros derybos pasibaigė be susitarimo

Paryžius. — Pasitarimai arba derybos tarp Vietnamo Socialistinės Respublikos ir Jungtinių Valstijų ir vėl baigėsi be susitarimo. Svarbiausias klausimas, kuris kliudo susitarimui normalizuoti santykių yra Jungtinių Valstijų atsisakymas pažadėjimo padėti vietnamiečiams amerikiečių sugriautą kraštą atstatyti. Tokį pažadėjimą vardu Amerikos vyriausybės davė prezidentas Richard Nixonas. Jis pažadėjo, kad, karui pasibaigus, bus suteikta tokios pagalbos už apie penkis bilijonus dolerių.

Dabartinė Amerikos vyriausybė nepripažįsta buvusios vyriausybės jokio pažadėjimo.

Kaip atrodo, tai kol šis re-peracijų reikalas nebus vienai-p ar kitaip išspręstas, at-steigimas ryšių tarp Vietnamo ir Jungtinių Valstijų bus negalimas.

Tuo tarpu vietnamiečiai suteikė reikalingą informaciją dar apie per karą Vietname žuvusių 20 amerikiečių. Jų lavonai busią sugrąžinti.

valandą, policija aiškina, pradėjo grumtis dvi organizuotos gengės — "Latin King" ir "Spanish Cobras." Tuoj įsimašė policija, bandė minią išsklaidyti ir parką uždaryti. Girdi, portorikietis Julio Osorio, 26 metų, paleido šuvi į policistus, bet nepataikė, bet nuo jo tos kulkos krito kitas portorikietis. Tada policistas nušovė Osorio.

Paskui parke ir visoje apylinkėje pradėjo siautėti vandalai. Jie pridūrė daug medžiaginės žalos. Vienas didelis apartamentinis namas tapo padegtas ir 15 šeimų neteko pastogės.

Be to, tą pačią dieną Cook County pastatė penktame aukšte prie miesto mero Billandie ir Cook County komisijos prezidento Dunne raštinę sprogo bomba. Laimė, kad valdininkai tuo laiku nebuvo raštinėje, tai nei vienas nenukentėjo. Piktadarys ar piktadariai nežinomi.

Vėl eina derybos tarp Vietnamo ir Jungtinių Amerikos Valstijų

Vietnamietis Phan Hien ir amerikietis Richard Holbrooke.

Paryžius. — Birželio 2 dieną čia vėl prasidėjo derybos tarp Vietnamo Socialistinės Respublikos ir Jungtinių Valstijų atstovų dėl normalizavimo santykių. Vietnamui atstovauja jo užsienio reikalų ministro pavaduotojas Phan Hien, o JAV — Richard Holbrooke. Derybos eina Amerikos ambasadoje.

Šių derybų pradžioje atmosferą buvusi daug pesimis-

tiškesnė, negu per pirmąsias derybas pradžioje gegužės mėnesio. Kaip atrodo, tai svarbiausias klausimas, kuris sunkiausiai sprendžiasi, tai vietnamiečių reikalavimas reparacijų atstatymui sugriauto krašto. Tokias reparacijas 1973 metais prezidentas Nixonas pažadėjo, bet dabartinė Amerikos vyriausybė atsisako tą pažadėjimą pildyti, vadinasi, atsisako sutarties.

Ko tikimasi iš diplomatų susitikimo Jugoslavijos sostinėje?

Kaip žinoma, šį mėnesį Belgrade įvyks diplomatų susitikimas apžvelgimui Helsinkio konferencijos nutarimų vykdymo rezultatų. Šios šalies spaudoje eina platus kursty-mas reakcinių jėgų Belgrado susirinkime atakuoti socialistinius kraštus, ypač Tarybų Sąjungą, primenant jiems, kad juose Helsinkio susitarimai esą nevykdomi gyvenimui. Tikslas, žinoma, Belgrado susitikimą pakrikdyti.

Kaip Belgrado susitikimui ruošiasi socialistinės šalys? Ko jos iš jo tikisi? Ką jos jam siūlys?

Į šiuos klausimus randame atsakymą šių metų gegužės 25-26 dienomis Maskvoje įvykusio Waršuvos sutarties valstybių užsienio reikalų ministrų komiteto posėdžio paskelbtame komunikate. Posėdyje, matyt, apart kitų reikalų, buvo tartasi ir Belgrado susitikimo klausimu. Komunikate, tarp kitko, sakoma:

"Vadovaudamiesi savo valstybių-siekimu veikti taikos stiprinimo ir bendradarbiavimo plėtimo Europoje intere-sais, posėdžio dalyviai pasi-keitė nuomonėmis ir informacija klausimais, liečiančiais Belgrade įvyksiantį susitiki-mą, kuriame dalyvaus užsienio reikalų ministrų paskirti visos Europos pasitarimo valstybių atstovai.

Jie pareiškė įsitikinimą, kad susitikimas Belgrade turi orientuotis į ateitį, jam turi būti būdingas rūpinimasis taika, saugumu ir bendradarbiavimu Europoje. Posėdyje atstovaujamos valstybės vadovaujasi tuo, kad Belgrado susitikimas turi padėti stiprinti valstybių ir tautų savitarpio supratimą bei pasitikėjimą ir visas jo darbas turi būti konstruktyvus pobūdžio. Susitikime reikės išanalizuoti teikiamą Helsinkio

JAV gali visai pasitraukti iš pasaulinės organizacijos

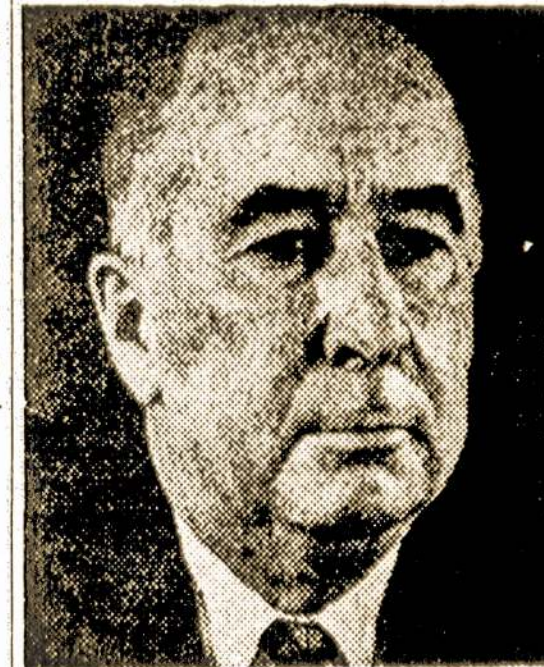
Ženeva. — Jungtinių Tautų agentūroje Pasaulinė Darbo Organizacija Jungtinės Valstijos vėl pralaimėjo. Didele balsų dauguma jų pasiūlymas, kad PDO nesvarstytų ir nespresytų jokių politinių klausimų, tapo atmes-tas.

Jau seniai Jungtinių Valstijų atstovybė reikšia šios organizacijos veikla nepasitenkinimą. Po kiekvieno pralaimėjimo pasigirsta balsų už iš jos pasitraukimą. Šis pralaimėjimas gali prie to privesti.

Pasaulinėje Darbo Organizacijoje kiekviena Jungtinių Tautų narė turi tris atstovus: vienas nuo valdžios, kitas nuo darbo unijų, o trečias nuo

samdytojų. Amerikos Darbo Federacijos-Industriųjų Organizacijų Kongreso vadovybė jau daug kartų yra PDO išpėjusi, kad ji iš jos savo atstovą atšauks, jeigu ji nepakeis savo politikos, veiks socialistinių ir "trečiojo pasaulio" kraštų įtakoje.

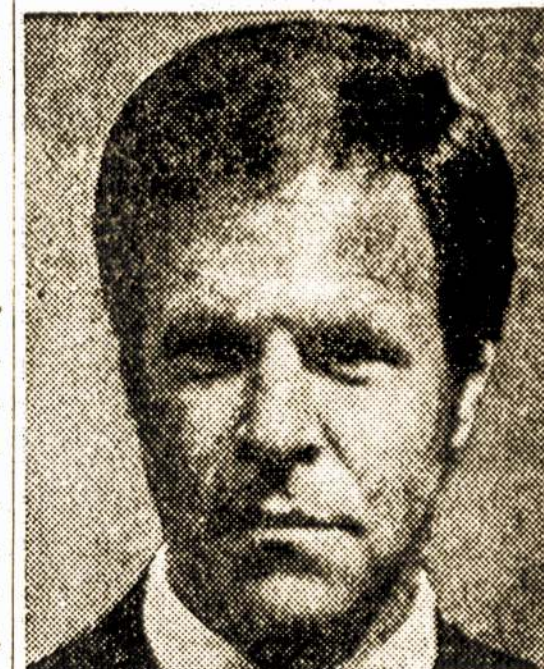
Turi eit kalėjiman atlikti bausmę

John N. Mitchell

Teisėjas John Sirica patvarkė, kad John H. Mitchell ir H. R. Haldeman su birželio 22 d. pradėti atlikti savo bausmę nuo pustrėčių iki aštuonerių metų. Jų apeliaciją Aukščiausias Teismas atmetė.

Abudu nubausti už jų vaidmenį Watergate konspiracijoje. Abudu buvo žymūs prezidento Nixono bendradarbiai. Mitchell ėjo Valstybės prokuroro pareigas.

H. R. Haldeman

Bruselis. — Birželio 3 dieną Belgijos karalius prisiekdino naują kabinetą. Jis yra koalicionis. Jam vadovauja krikščionys demokratai. Į jį įeina ir socialistai.

Damaskus. — Sirijos teismas nuteisė mirti šešis žmones. Trys jų yra pabėgę į užsienį. Nuteistieji kaltinami šnipinėjimu Irakui.

Klubo savininkai teisinasi

Southgate, Ky. — Naktinio Beverly Hills klubo, kuriame prieš kelias dienas kilusiame gaisre žuvo 161 žmogus, savininkai teisinasi, kad jie nekalti. Jie parodo, kad 1976 m. tarp 24 ir 29 d. balandžio buvo valdžios inspektuotas ir pripažintas pilnai saugiu.

IZRAELIO KOMUNISTŲ VADAS ŠAUKIA VIENYTIS

Meir Vilner

Paaikšėjus, kad Izraelio parlamento rinkimuose gegužės 17 d. laimėjo reakcininkų

suvienytas frontas "Likud," Vokiečių Demokratinės Respublikos Socialistinės Vieni-bės Partijos dienraščio "Neues Deutschland" korespondentas padarė interviu su Izraelio Komunistų Partijos generaliniu sekretorium Meir Vilner. Komunistų vad-das labai susirūpinęs rinkimų rezultatais. Jie labai pablogi-na Izraelio santykius su arabais ir padidina naujo karo pavojų.

Meir Vilner ragina visas Izraelio pažangiąsias jėgas susivienyti po Demokratinio Fronto, kuriam priklauso ir Komunistų Partija, vėliava prieš reakciją.

LAISVĖ

LITHUANIAN
WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:			
United States, per year	\$10.00	United States, per 6 months	\$ 5.50
Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$ 5.50
Foreign countries, per year	\$12.00	Foreign countries, 6 months	\$ 6.50

Prez. Carterio plane mato pavojų

Sveikatos, Apšvietos ir Gerovės sekretorius Joseph Califano paskelbė prezidento Carterio planą perorganizuoti gerovės (welfare) sistemą. Pagal šį planą, žmonės, kurie šiandien gyvena iš valdiškos pašalpos (didelių šeimų tėvai, aklieji ir šiaip invalidai) ir kurie gali tam tikrus darbus atlikti, būtų verčiami dirbti, o atsisakiusieji dirbti, žinoma, būtų nuimti nuo pašalpos. Ir jie būtų verčiami dirbti ne federalinės valdžios bei valstijų ir miestų valdžių socialiniuose projektuose, bet privatiškose kapitalistinėse įmonėse. Nesakoma, kad samdytojai tokiems nuo pašalpos nuimtiems darbininkams turėtų mokėti darbo unių iškovotas algas, o tik įstatymų nustatytas minimum algas, būtent \$2.50 į valandą.

"Štai kame pavojus," sako Komunistų Partijos Darbo komisijos pirmininkas George Meyers: "korporacijos būtų paskatintos atleisti iš darbo darbininkus, kurie gauna unių iškovotas algas, ir jų vieton samdyti nuo pašalpos nuimtus darbininkus ir jiems mokėti tik tai minimum algas."

Be to, prezidento plane siūloma sumažinti pašalpas daugiavaikėms šeimoms. Tai reikią, teisingai sako George Meyers, kad jų vaikai būtų priversti mesti mokyklą ir medžioti skebinius darbus. Tai būtų skaudus smūgis biednuomenės jaunimui. . .

Taip pat prez. Carterio planą griežtai smerkia New Yorko Koalicijos Prieš Infliaciją ir Nedarbą pirmininkė Mary Kalb. Ji taipgi kreipia dėmesį į pavojų darbo unioms ir darbininkų algoms.

Meyers ir Kalb aštriai kritikuoja prezidentą Carterį, kad jis iki šiol dar nėra pateikęs plano sukūrimui naujų darbų mūsų 10 milijonų bedarbių.

Siuo klausimu turėtų kuo greičiausiai susirūpinti organizuoti darbininkai.

Dar apie Prancūzijos komunistus-socialistus

Nors Prancūzijos parlamento rinkimai dar gana toli, nors iki jų dar ištisi metai su kaupu, bet šios šalies spaudoje spekuliacija apie Prancūzijos likimą po tų rinkimų kasdien intensyvėja. Dalykas, mat, tame, kad beveik nebepaliekama vietos abejonėi apie jų rezultatus, būtent, kad komunistų-socialistų koalicija juos laimės. Jeigu taip, tai toji koalicija sudarys arba turės progą, jeigu norės, sudaryti ir šalies vyriausybę.

Kokių vaidmenį tokioje valdžioje vaidintų arba sutiktų vaidinti komunistai? Ypač svarbu, žinoma, kaip jie žiūrėtų į Prancūzijos tarptautinius santykius, kokie jų santykiai, esant valdžioje, būtų su komunistais kitose šalyse, ypač Tarybų Sąjungoje? Visi labai įdomūs ir svarbūs klausimai. Komeracinėje spaudoje įkautusiai ieškoma į juos atsakymo.

Į juos bent dalinai davęs atsakymą Prancūzijos Komunistų Partijos sekretorius Georges Marchais spaudos konferencijoje birželio 1 dieną Paryžiuje. Apipilti Marchais klausimais ir gauti iš juos iš jo atsakymus sugužėję keli šimtai prancūziškų ir užsienietiškių spaudos, radijo ir televizijos reporterų.

Komunistų Partijos pozicija koalicinėje vyriausybėje, trumpai suglaudus, sako Marchais, būtų tokia: Tarptautiniuose santykiuose ji stengtųsi dabartinę Prancūzijos pasyvę ir bejėgę politiką pakeisti aktyvią politika už detentę ir tautų bei valstybių taikų sugyvenimą ir bendradarbiavimą.

Kaip tose pastangose komunistams sektųsi, žinoma, labai daug kas priklausytų nuo socialistų nusistatymo, ar jie kooperuotų su komunistais.

Gražus akademinės laisvės laimėjimas

New Haveno miestas didžiuojasi savo didžiuoju Yale Universitetu, kurio studentus šiandien sveikina pažangioji visuomenė. Mat, jie laimėjo svarbų mūšį už akademinę laisvę, priversdami mokyklos viršininkus samdyti profesoriumi plačiai žinomą švietėją ir mokslininką komunistą Herbert Aptheker. Kova buvo ilga ir sunki.

Dr Aptheker turi visas kvalifikacijas universitete profesoriui. Jis nebuvo išleidžiamas arba nesamdomas tik todėl, kad jis yra marksistas, kapitalizmo priešininkas, kovotojas už socializmą.

Iš šio įvykio Yale Universiteto studentų laikraštis "The Yale Daily News" daro labai svarbią išvadą, būtent, kad ne tik šiame universitete, bet visose aukštosiose mokyklose, turėtų būti ir marksistų profesorių ir kad būtų įvesti marksizmo, kaip socialinio mokslo, kursai.

Marksizmu susiinteresavimas yra labai platus. Studentų laikraštis sako, kad jau beveik trečdaliui pasaulio gyventojų vadovauja marksistinės komunistų partijos. Marksizmą ignoruoti nebegalima. Jį reikia mokytis ir suprasti.

Reikia tikėtis, kad šis laimėjimas Yale Universitete nepasiliks be teigiamo atgarsio kitose šios šalies aukštosiose mokyklose—kolegiuose, universitetuose. Visur turėtų kilti reikalavimas samdyti marksistus profesorius ir studijuoti marksizmą.

Kas ką rašo ir sako

TIPIŠKI LIETUVOS KLESTĖJIMO PAVYZDŽIAI

Zurnale "Laikas ir Įvykiai" (1977.10) pateikiamas žiupsnelis duomenų apie nūdienę Deltuvą ir jos apylinkę. Jie labai įdomūs ir svarbūs. Jie puikiai pavaizduoja, kaip gražiai klesti mūsų gimtasis kraštas Lietuva. Prašome: "Deltuva . . . Šis miestelis ir dvaras metraščiuose minimas nuo 1219 metų. Jis priklausė didikams Kėsgailoms, vėliau atiteko Radviloms. Kur dvarai, ten ir kumetynai . . .

Nuo tų laikų Deltuva labai pasikeitė. Dabar ji—geriausios Ukmergės rajone Deltuvos apylinkės DŽD Tarybos ir "Lenino keliu" kolūkių centras.

Be "Lenino keliu" kolūkių apylinkėje yra Leonpolio Darbo raudonosios vėliavos ordino paukštininkystės tarybinis ūkis, valstybinė veislininkystės stotis, Ukmergės remonto statybos valdyba.

Jos teritorijoje taip pat yra Deltuvos girininkija, Deltuvos vidurinė, Dainavos aštuonmetė, Leonpolio pradinė mokykla, dveji kultūros namai, dvi kaimo bibliotekos, ambulatorija, felčerinis akušerinis punktas, šešios paroduotuvės, dvi valgyklos, kavinė, butinio gyventojų aptarnavimo paviljonas, šeši stacionariniai kino demonstravimo, penki stacionariniai pieno supirkimo punktai.

Apylinkėje—2618 gyventojų. Jūs aptarnauja Dainavos kooperatyvas. Praėjusiais metais prekių parduoda už 1139900 rublių. Organizuotas karštų priešpiečių tiekimas mokiniams. Dramos, dailiojo skaitymo rateliuose, kaimo kapelose, vaikų chore, estradinuose vyryų ir moterų ansambliuose dalyvauja 598 apylinkės gyventojai.

Sėkmingai igyvendinamos naujos tarybinės tradicijos—vadybos, palydėtuvių ir Tarybinę armiją, paso įteikimo šventė, mirusiųjų pagerbimo diena. Visus minėtus ir dar daugybę nesuminėtų klausimų sprendžia apylinkės Taryba. Joje—25 deputatai, 6 nuolatinės komisijos. Pastarųjų veikla rūpinasi 18 deputatų ir nemažas visuomeninis aktyvas."

Arba, antai, Stasio Jakimavičiaus straipsnis "Nėbėra tolimojo užkampio," jis kalbama apie Kiemėnų apylinkę. Skaitai ir negali nesidžiaugti ir nesididžiuoti. "Štai kad ir Pasvalio rajono Kiemėnų apylinkė," rašo Jakimavičius. "Buržuazijos valdymo laikais tai buvo tolimas ir sunkiai pasiekiamas Biržų apskritys užkampis . . .

O dabar, o šiandien? To atsilikuso užkampio seniai nebėra, sako autorius. "Džiugu matyti, kad anksčiau buvę vargingi valstiečiai Tarybų valdžios metais gerai susitvarkė savo gyvenimą. Jie ir jų vaikai aktyviai dalyvauja kolūkinėje gamyboje."

Autorius tęsia: "Mes važiuojame per gyvenvietę, kuri nusidriekusi du kilometrus, gerai asfaltuota gatvė. Čia daug naujų mūrinių namų, biblioteka, kultūros namai, felčerinis akušerinis punktas, paroduotuvė, ryšių skyrius. Per Kiemėnų važinėja keliolikos maršrutų autobusai.

Pasiturinčiai gyvena žmonės. Visuose butuose elektra, dujinės viryklės, televizoriai, skubimo mašinos, 45 šeimoms įvestas vandentiekis. Beveik kas trečia šeima turi savo automobilį. Anksčiau čia veikė pradinė mokykla, dabar—aštuonme-

tė, kurioje mokosi 185 mokiniai ir dirba 11 mokytojų. 25 kolūkiečių vaikai mokosi aukštosiose mokyklose ir 175—įvairiuose technikuose.

Kultūros namuose savo talentus vysto didelis būrys saviveiklininkų. Jie rengia koncertus savo kolūkyje, applanke ir kaimynus. Dažnai čia atvyksta profesionalūs meno kolektyvai.

Žmonės pamėgo knygas ir laikraščius. Pernai 1 gyvenitojas perskaitė vidutiniškai 17 knygų. Beveik kasdien iš Kiemėnų ryšių skyriaus išnešiojama 3 tūkstančiai egzempliorių spaudos.

Gyventojų poreikius kultūrinės buitinės paskirties prekės tenkina paroduotuvė, kurioje per dieną parduodama prekių maždaug už 800 rublių. Kolūkių autobusu galima nuvažiuoti į artimiausius Bauskės, Panevėžio, Rygos miestus, ten prekių pasirinkimas dar didesnis.

. . . Aš žvelgiu į asfaltuotą gatvę žengiančius moksleivius, į šiuos dailiai aprengtus, apautus, linksmus ir gal kiek vėjavaikiškus vaikus. Tai mūsų vaikai! Mūsų ateitis! Jie pakeis veteranus. Jie daug lengviau augins duoną, žemė jiems bus dar dosnesnė."

KALTINA MŪSŲ VYRIAUSYBĘ

Šiomis dienomis buvo pranešta iš Afrikos, kad ten rasistinės Rodezijos armija įsiveržė į kaimynišką Mozambique respubliką ir nužygiavo net 50 mylių šalies gilumon, pakeliui viską naikindama.

Ar tai buvo vienos Rodezijos sugalvotas ėjimas, ar prie to prisidėjo ir kitos išlaikinės jėgos?

Amerikos pažangiečių dienraštis "Daily World" savo vedamajame "Invasion of Mozambique" (birželio 1 d.) kaltina mūsų vyriausybę.

"Jungtinės Valstijos veda slapta karą prieš Afriką," sako dienraštis. . . Rasistinės Rodezijos jėgos vėl įsiveržė į Mozambique, kaip jos darė beveik kasdien per paskutinius dvejus metus be mažiausio protesto iš Washingtono. Rodezijos armijoje randasi daugiau kaip 1,000 pasamdytų amerikiečių, Centrinės Žvalgybos Agentūros atvirai čia pat suverbuotų. Rodezijos tankai, sunkvežiai ir lėktuvai operuojami Amerikos Caltex ir Mobil gazolinu (aliejiu). Žvalgybos Agentūra, kuriai nereikia su niekuo atsisakytų dėl savo fondų, pumpuoja į Rodeziją milijonus dolerių.

Centrinės Žvalgybos Agentūra laiko patarėjus Pietų Afrikos rasistinėje armijoje, kuri laiko okupavus Namibiją. Žvalgybos jėgos Zaire ruošia suvienytą Zaire-Pietų Afrikos invaziją į Angolą.

Prez. Carteris nutraukė militarinę pagalbą Etiopijai, neva vardan žmogaus teisių, o tuo tarpu Sudano reakciniam režimui bruka 50 milijonų dolerių militarinės pagalbos padėti jam užpulti Etiopiją."

Taip pat, teigia "Daily World," JAV didžiosios aliejaus monopolijos ir bankai subsiduoja—remia Afrikoje fašistinius, rasistinius režimus.

IR MŪSŲ SUTANUOTI TĖVELIAI SUSIRŪPINE

Kunigų "Draugas" (geg. 24 d.) į klausimą "Ar stipri socialistų ir komunistų draugystė?" atsako:

"Vakarų susirūpinimas komunistų artėjimu į valdžią Prancūzijoje ir Italijoje yra didelis. Tie du kraštai galėtų iškristi iš Vakarų sąjungos. Pasikeistų ir politinis, ir karinis žemėlapis, pavojų būtų ir

Amerikos politika.

Vienas artimas prezidento Giscard bendradarbis suabejojo, kad socialistai galėtų sukontroliuoti komunistus. "Mažoji jėga socialistų kabinete, sakysim šeši ar septyni ministrai iš bendro skaičiaus 18, sudarytų stiprų kumštį ir automatiškai būtų didelė grėsmė socialistams."

Vienintėlė išsigelbėjimui iš tokios "nelaimės" viltis glūdinti Prancūzijos socialistų lyderėje Mediterraneane. Girdi:

"Jei prancūzų komunistai norėtų išvien eiti su sovietais, jis pasiryžęs sudaryti kitą koaliciją, antikomunistinę, apeliuoti į prancūzų nacionalizmą."

KODĖL KARALIUŠ, O NE MARTYNAS GUDELIS?

Chicagos menševikų laikraščio redaktorius prisipažįsta, kad jo ilgi pamokslai šiam kvailam kapitalistiniam pasauliui absoliutiškai nieko neišmokė. Jis maršuoja senuoju savo keliu į pražūtį, ir tiek . . .

Mūsų Martynas dabar jam rodo pirštą į Maroko karalių ir verčia jį mokyti iš jo. O jeigu jis ir karaliaus nepaklus, tai, kaip diena aišku, tam mūsų kapitalistiniam pasauliui kaput neišvengiamas!

Nesijuokite, bet pasiklausykite "N." redaktoriaus išmintingų žodžių:

"Maroko karalius Hasanas Antrasis davė garbingą pavyzdį visam šių dienų pasauliui. Jis ne tik suteikė greitą ir ryžingą pagalbą užpultai Zairei, bet jis taip pat atšaukė savo karo jėgas, kai pasiųstų Maroko karių darbas jau buvo atliktas."

["N.", geg. 24 d.]

SMETONININKAI JAUČIASI NUSKRIAUSTAIS

Clevelando smetonininkų "Dirvoje" (geg. 26 d.) skundžiamasi, kad ne kas kitas, ale pats VLIKAS labai įžeidęs jų vargšę vadovę ponį Čekienę ir juos visus.

Jų skundas toks:

"Iš ELTOS pranešimo atspausdinto Drauge nr. 112 ir R. Žymantaitės pareiškimo, atspausdinto Dirvoje nr. 19 matosi, kad tarp dviejų asmenų: iš vienos pusės dr. B. Nemicko ir iš kitos pusės E. Čekienės, kilo nesupratinimas. Dr. B. Nemickas spaudoje teigia, kad E. Čekienė platina leidinį diskredituojantį B. Nemicką, o E. Čekienė, taip pat spaudoje, kategoriškai paneigė tai jai daromą užmetimą."

VLIKas, sudarytas, kad vadovautų Lietuvai išlaisvinti, šiuo atveju susisulminko ir nepagristai įsikiso į dviejų asmenų ginčą, nelegaliai pasisavino Teismo funkcijas. Savo balandžio 30 d. posėdyje Vlikas pripažino ALT S-gos pirmininkę E. Čekienę kalta platinusia šmeižtus apie B. Nemicką."

Iš virš išvardintų Eltos ir R. Žymantaitės pranešimų nesimato, kad tame "quasi" Teismo posėdyje dalyvavę kaltinamoji, liudininkai bei ekspertai ir jie būtų apklausti. Susidaro vaizdas, kad Teismas buvo slapas, kaip praktikuojami bolševikų saugumo organų ir praktikuoti nacių laikais.

Dar labiau nesuprantamas kaltės sprendimą įtraukimas ALT S-gos. Jei ką nors panašaus, kuo yra kaltinama E. Čekienė, būti ji darysi, tai ji darytų savo iniciatyva, o ne ALT S-gos pavesta. Įtraukimas į kaltės sprendimą ALT S-gos yra jos žeminimas."

Le Bourget, Prancūzija. — Čia pradendant lėktuvų parodą birželio 3 dieną sudužo vienas Amerikos lėktuvas ir užsimušė lėktuvo vairuotojas.

LAIŠKAS IŠ VILNIAUS

Mieli laisviečiai!

Turbūt jau per daug kvaršinau Jūsų galvas vokiškomis temomis. Jau trečia savaitė kaip grįžau į Vilnių. Prieš išvykimą iš Berlyno dar susitikau su leidyklos "Verlag der Nation" vadovais—H. Menardu, Gertu Valteriu ir G. Kreiburgu. Pasidalinome mintimis ir išpūdziais apie susitikimus su mano knygos "Dviejuose pasauliuose" skaitytojais Berlyne ir kituose miestuose. Pasidžiaugiau, kad gana daug lietuvių rašytojų knygų išleido VDR leidyklos. Ir "Verlag der Nation" padarė savo įnašą, nes be mano knygos ji dar anksčiau išleido G. Valterio apybraižų knygą apie Lietuvą, pavadintą "Kaip gintaras, kaip margas stiklas."

— Mielai sutiktumėm ir naujų lietuviškų knygų vertimų išleisti,—sako H. Menardas,—O artimiausiu laiku norime realizuoti sumanymą dėl bendros mūsų leidyklos su "Vaga" ir Gdanskio lenkų leidykla knygos apie mūsų trijų šalių Baltijos uostus. Toji knyga bus leidžiama trimis—vokiečių, rusų ir lenkų—kalbomis.

Matot, prisiminimai apie nesenąją kelionę vis dar neišblėse, vis dar juos primenu. Tuo labiau, kad vokiečių tema teks dar nemažai rašyti. Kaip jau esu minėjęs, turėsiu parašyti apybraižą apie Vokietijos Demokratinę Respubliką antrajai kelionių knygai. Be to, manau surinkti visą, ką esu rašęs apie vokiečius ir įvairias Vokietijos keliones, ir vieną knygą, kurią noriu artimiausiu laiku paruosti.

Grįžęs į Lietuvą, grįžau prie savo eilinių darbų ir reikalų. Taikos gynimo komitete prasidėdavo pasirodymai šiuo metu Baltijos ir Skandinavijos šalių taikos savaitė. Siunčiame savo atstovus taikos veikėjų ekskursijai į Lenkiją, šiomis dienomis laukiame viešnių—Islandijos moterų organizacijos atstovių, besidominčių taikos gynimo reikalu.

Rašytojų sąjungoje nemaža susidomėjimą sukėlė igaliojimo religinio kulto reikalams K. Tumėno pranešimas apie katalikų bei kitų religijų būklę bei jų santykius su valstybe, kurie nėra tokie blogi, kaip stengiasi išpūsti prisiekusieji antitarybininkai bei tuos santykius ardyti pasiryžę reakciniai bukapročiai. Prieš kelias dienas dalyvavau bendrame Rašytojų ir Kompozitorių sąjungų partinių organizacijų susirinkime, kuriame buvo aptarti rašytojų ir kompozitorių glaudesnio bendradarbiavimo klausimai. Gegužės viduryje nuvykau

į Kauną. Malonu buvo apsilankyti Literatūros muziejuje, jau seniai išsirengusiame erdviuose rūmuose prie Rotušės, kurie žinomi kaip Maironio namai, nes juose nuo 1910 metų ligi mirties, 1932 metais gyveno tas žymusis Lietuvos dainius. Malonu buvo pamatyti neseniai pastatytą paminklą Maironiui, stovintį priešais muziejus rūmus. Jo autorius G. Jakubonis atvaizdavo poetą sėdintį, kunigo drabužiais apsirengusį. Taigi, ne buržuazinės valdžios, o tarybinės santvarkos metais lietuvių tautos atgimimo dainius Maironis buvo pagerbtas išpūdingu paminklu.

Literatūros muziejus dar tebėra kūrimosi stadijoje po pagrindinio persitvarkymo. Jei seniau jame buvo atstovaujama daugiausiai senovės lietuvių literatūra bei jos veikimui, tai dabar plačiai atvaizduotas tarybinis laikotarpis. Daugiausiai vietos ekspozicijoje skirta lietuvių literatūros klasikams bei laureatams ir kitiems žymiesiems rašytojams, kaip V. Putinas-Mykolaitis, B. Sruoga, V. Krėvė-Mickevičius, K. Binkis, T. Tilvytis, A. Guzevičius, J. Grušas, E. Mieželaitis, Liudas Gira, V. Montvila ir kiti. Be to muziejuje eksponuojama medžiaga apie daugelį šių dienų lietuvių rašytojų, kurie parodyti pagal jų žanrus—poezijos, prozos, dramaturgijos, publicistikos.

Deja, trumpą laiką teturėjau, tad tik prabėgomis apžiūrėjau muziejų, o paskui ir Maironio buto kambarius, kuriuose poetas gyveno. Prisiminiau kaip prieš 51 metus man teko būti svečiuose pas Maironį.

Paskui su artiste ir poete Meile Kudarauskaitė nuvykome į "Drobės" audimo gamyklos kultūros namus, kurių salėje įvyko literatūrinis vakaras. Jame pasakojau apie savo literatūrinę kūrybą bei skaičiau eilėraščių, M. Kudarauskaitė skaitė kai ką iš mano, o taip pat savosios kūrybos. Vakara įvairino Kauno muzikinio teatro dainininkai Dirginčiūtė ir Sepkus, o akompaniavo L. Richterytė. Malonu buvo susipažinti su drobiečių kolektyvu. Ypač esame dėkingi organizatorei bibliotekos vedėjai Birutei Tamašauskieni, direktoriui P. Vitkauskui. "Drobė" gamina beveik 7 kartus daugiau audinių, negu 1939 metais. O prisimeni, drauge Antanai, žiaurūs griuvėsiai, kada 1946 m. pradžioje stovėjęs prie sprogdytos "Drobės" gamyklos.

Būkite sveiki, mieli draugai! Viso geriausio!

Justas Paleckis

GIMĖS MENUI

VANDALINAS JUNEVIČIUS

Jonas Dambrasas pirmą kartą nudžiugino tėvus 1892 m. gegužės 23 dieną. Iš balso negalima buvo suprasti: jis džiaugiasi šia ašarų pakalne ar priekaištuoja, kad gimė ne ištaiginguose rūmuose, o paprastoje kaimo pirkioje. Tėvai, nepasiturintieji Sirvintų rajono Pamosės kaimo valstiečiai, didelių buitinių patogumų ir jaukumo jam suteikti negalėjo, nes patys jų neturėjo. Paprasčiausiai rūpinosi, kad vaikas būtų sveikas, išaugtų geru žmogumi.

O kai pirmagimis sūnus paaugo ir pasidaręs lamzdelį pradėjo nuostabiai lamzdžiuoti, tėvai atsidžiaugti negalėjo, tačiau ir nepagalvojo, kad jis gimė menui. Kažin kaip susiklostytų Jonuko likimas, jei neateitų jam į pagalbą geri žmonės. Jie patarė tėvams mokytį sūnų muzikos. Jo tėvas buvo paprastas artojas, turėjo gausią šeimą ir gražų balsą, mokėjo daug dainų, bet neturėjo lėšų vaikų mokytį.

Jeigu Jonas išsimušė į žmones, tai tik gerasirdžių žmonių ir jo paties dėka. Pirmasis būsimojo kompozitoriaus muzikos mokytojas buvo vietos vargoninkas. Retkarčiais jaunuolis pėsčias nukeliaudavo į Vilnių pas kompozitorių Konstantiną Galkauską, kad pamokytų teorijos. Paskiau mokėsi Juozo Naujalo vargoninkų kursuose. Juos baigęs, šiaip taip pateko į Varšuvos muzikos institutą.

Nors sunkūs buvo laikai, bet jaunuolis atkakliai siekė užsibrėžto tikslo. Besimokydamas vargonuoti, susidomėję kompozicija. Pagaliau per didelį vargą Jonas Dambrasas 1917 metais baigia Varšuvos muzikos instituto vargonių klasę ir grįžta į Lietuvą.

Bet igydomis žiniomis nesitenkina. Kūrybos meno mokosi savarankiškai, nuosekliai studijuodamas didžiųjų kompozitorių veikalus. Teorines žinias papildė praktinėmis nuo 1922 iki 1946 metų dirbdamas Valstybės teatre. Tiesa, karjeros pradžia buvo labai kukli. Pradėjo dirbti operos sufleriu. Laikui bėgant iškilo iki operos chormeisterio.

Drauge vadovavo ir pažangios krypties saviveikliniam "Gabijos" chorui, kuris buvo išaugęs iki 70 žmonių, 1924 m. dalyvavo pirmojoje dainų šventėje. Pasirodžiusį Valstybės teatre su "Lietuviškų vestuvių" koncertu, pažangioji visuomenė jį gerai įvertino. Tai buvo puikus atpildas choro vadovui, nes šiam koncertui visas vestuvines dainas jis pats parinko ir harmo-

nizavo. Tą liaudies kompoziciją labai gražiai vertino Liudas Gira tuolaikinėje spaudoje.

Meno specialistai tuojuo pastebėjo, kad Jonas Dambrasas—stipri kūrybinė jėga. Teatro vadovybė nutarė jį įtraukti į kūrybinį darbą. Pradžioje pavedė parašyti muziką kai kuriems dramoms veikalam, o kai tuos įpareigojimus sėkmingai įvykdė, davė sunkesnių uždavinių. Pagaliau paskyrė muzikinės dalies vedėju. J. Dambrasas sukūrė muziką Balio Sruogos spektakliui "Baisioji naktis," Kazio Inčiuos—"Gimtojų žemė," Antano Vienuolio—"Prieblandoje," Sofijos Ciurlionienės—"Dvylika brolių juodvarnių," Juozo Baltušio—"Gieda gaileliai" ir daugeliui kitų.

Gyvendamas Amerikoje pagal Aleksandro Fromo—Gužučio dramą ir liaudies pasaką Mikas Petrauskas 1918 m. parašė antrą operą "Eglė žalčių karalienė." Saviveiklinėmis jėgomis ji 1919 m. parodyta amerikiečiams, tačiau Lietuvoje ilgai neišvydo rampos šviesos. Kauniečiai muzikai pripažino, kad reikia ją gerokai taisyti. O tai sunkūs ir atsakingas darbas. Retas kompozitorius ryžtasi aukoti savo laiką ir kūrybines mintis, kad patobulintų kito autoriaus neužbaigtą kūrinį.

Tas sunkus darbas buvo įsiūlytas J. Dambrasui. Beveik dvejus metus jis prie to kūrinio dirbo. Operą suredagavo ir iš naujo suinstrumentavo. Kadangi joje daug kas pasikeitė, tai kitaip ir pavadino. Nuo to laiko ji vadinasi M. Petrausko—J. Dambraso opera "Eglė." 1939 m. Valstybės teatre įvyko jos premjera. Scenos kūriniui dirigavo pats operos perversytojas J. Dambrasas, kuris taip nuoširdžiai ir rūpestingai Miko Petrausko "Eglę" apdorojo? Jis davė operos muzikai iškilumo, plačią ir įvairiaspalvę orkestro palėtę, sutelkė operos veiksmus, išryškino dramatinę eigą. Iš viso tai didelis ir reikšmingas darbas, kuris rodo, ką gali padaryti gabus, darbštus ir energingas žmogus."

Tarybinė santvarka teigiamai paveikė kompozitoriaus nuotaiką. Dainos "Armija mūsų—pergalė mūsų," "Girios ošė, linko pušys," "Neverkit pas kapą," Baladė "Sužydėjo tarybinė žemė" ir kiti jo kūriniai skamba melodin-gai ir pakiliai. Kantata "Per-galės vardas" yra tikras muzikos šedevras, apdainuojantis šlovingą Komunistų partiją. Kas iš mūsų negirdėjo J. Dambrasuko sukomponuotų lietuvių liaudies dainų "Vyšnių sodely," "Uliojo bitelė," "Apynėli žaliasai," "Volungėlė," "Nuo pat ryto visą dieną mergužėlės grėbė šieną" ir kitų, kurios nuotaikingai skambėjo Lietuvos dainų švenčių metu. Sios dainos puikiai subalsuotos, nepaprastai gražiai vedami šalutiniai balsai. Tai rodo, kad kompozitorius turi didelius kūrybinius gabumus.

Jam tobulėti daug padėjo tai, kad nuolat dirbo su choriais. Vadovavo ne tik saviveikliniams kolektyvams, bet ir Valstybės teatro operos chorui. Ypač intensyviai J. Dambrasukas dirbo pokario metais.

Operos chore buvo likę tik 17 žmonių,—prisimena chormeisteris.—Reikėjo tada rinkti choristus ir juos mokytį. Bet padarėme savo. Per metus dešimčiai operų parengiau chorus. O tuo tarpu iki tol per sezoną chorus paruošdavau dviem operoms.

Vartydami 1962 ir 1968 metais išėjusius J. Dambrasuko dainų rinkinius "Uliojo bitelė" ir "Rūtėlė rūta," matome, kokį didelį dėmesį kompozitorius skiria liaudies dainoms. Jau spaudoje trečioji jo dainų knyga. Ji bus jubiliejinė.

Visą gyvenimą J. Dambrasukas dirbo didelį, be galo reikšmingą muziko-kūrėjo darbą. Už didelius nuopelnus jam suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio meno veikėjo vardas.

Dainos ir muzikos mylėtojais su didžia pagarba sveikina kompozitorių ir dirigentą Joną Dambraską, švenčiantį 85-ąjį savo pavasarį, ir nuoširdžiausiai dėkoja už kūrybinę ir meninę veiklą.

LAISVĖ

Kovoje prieš "laukinius kapitalistus"

San Paulo valstijos valdžios partijos pirmininkas, Klaudijus Lembo, kalbėdamas "Diario de San Paulo" laikraščio reporteriui, tarp kitų komentarų, pasakė: "Mūsų partija kovoja už kapitalistinės sistemos išlaikymą, bet tuo pačiu metu kovoja ir prieš tuos laukinius kapitalistus, kurie grobia tik sau pelnus."

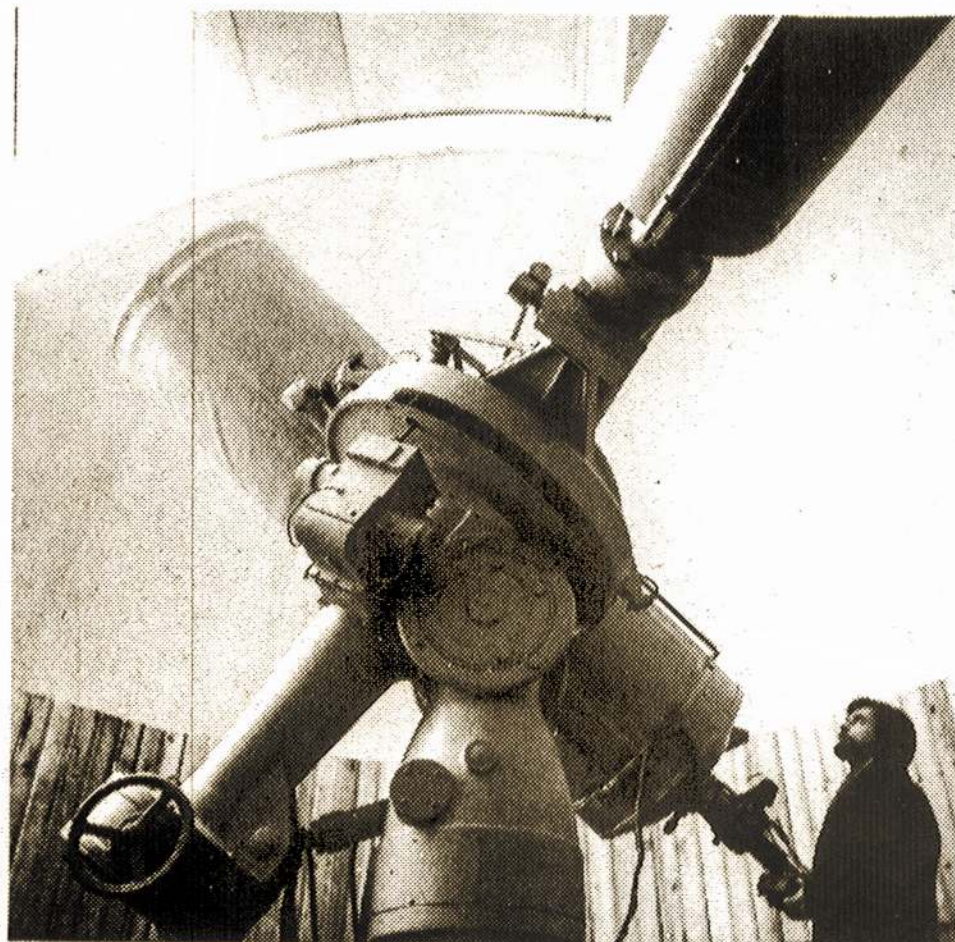
Sunku žinoti, ar jo toks pasakymas buvo nuoširdus, ar tik politinis kortų lošimas. Bet sutikime, kad buvo nuoširdus. Visgi toks jo pasakymas būtų lygus, jeigu koks generolas pasakytų: "Mūsų militarinė organizacija kovoja už karų sistemos išlaikymą, bet tuo pačiu metu kovoja ir prieš tuos laukinius kareivius, kurie žudo žmones." Juk militarinė mašina taip organizuota, kad kareiviai pastatyti vienas prieš kitą taip, kad jeigu kuris kareivis nenorėtų būti žmogžudžiu, jis žūtų nuo kito kulkos. Todėl kiekvienas kareivis stengiasi nukauti kitą, kad ne mirtų nuo kito švio.

Tas pats yra ir su kapitalizmu. Jeigu kuris kapitalistas norėtų būti žmoniškesnis, tai kitų savo partnerių, konkurencijos ginklo, būt, nukautas ir išmestas už kapitalistinės klasės borto. Juk žmogus kartą įėjęs į kapitalistinę klasę, argi norės patekti į alginio darbininko eiles?

Todėl kaltinti atskirus kapitalistus yra klaidinga ir utopiška—norėjimas paslėpti tikrąjį kapitalizmo grobioniškumą. Nereikia nei abejoti—kol bus karai, tol atskiri kareiviai bus žmogžudžiai; kol bus kapitalizmas, tol bus atskiri kapitalistai laukiniai pelnagrobiai. Jau kapitalizmo tokia pati prigimtis—kas daugiau pasigrobia, tas laikomas protingesniu ir garbingesniu.

San Paulo—Bijūnas

ŽVILGSNIS Į GALAKTIKĄ

Vyresnysis inžinierius—observatorijos astronomas E. Meistas ruošia reflektorių stebėjimams. B. Baranausko nuotr.

Tarp vaizdingų ežerų ir kalvų, vienoje aukščiausių Lietuvoje vietų—prie Kulonių kaimo Molėtų rajone, išaugo respublikos Mokslų akademijos Fizikos instituto observatorijos bokštas. Čia įrengtas reflektorius, kurio ištiržainės ilgis 63 centimetrai. Juo galima tyrinėti mū-

sų Galaktikos žvaigždės ir tarpžvaigždinė sfera.

Ateinančiais metais čia numatoma pastatyti antrą bokštą. Jame bus įmontuotas vienas didžiausių šalyje teleskopų su reflektoriumi, kurio ištiržainės ilgis 165 centimetrai.

Žiema kaime

Balta balta virš laukų . . .
Leidžias snaigės pamažu . . .
Kiškis striksi pamažu:
Neberanda želmėnų . . .
Lapė skuba pakiemiais:
Gal būt vištą kur užlis . . .
—Tuk, tuk, tuk,—genys į medį . . .
vaikai lipo besmegenį . . .
Leidžias snaigės pamažu . . .
Balta balta virš laukų . . .

Kęstutis Baltūnas

"LAISVĖ" IŠ BERLYNO

PAVASARIS PRIE ODERIO

LEONAS STEPANAUSKAS

Žvilgsnis iš 23-čiojo aukšto į Oderio upę—valstybių sieną. Kairė vokiečių Frankfurtas, o dešinė—lenkų Slubice.

Pasižiūrėkite į miestą pro daugiaaukščio namo langą. Į tiltą . . . Į upės juostą. Tai ne kas kita kaip Oderis, toji pati upė, kuri prieš 32 metus margvavo karo komunikatuose . . .

Ne tikai tilto nebuvo. Neliko nė vieno namo sveiko. Nuo čia tarybinė armija pradėjo Berlyno mūšį.

Aišku, nuostabus dalykas, kad šitas miestas—Frankfurtas prie Oderio—dabar taip gražiai atrodo, ir kitame krante miestas Slubice (tatai jau Liaudies Lenkijos teritorija) irgi seniai užgydė karo žaizdas.

Betgi ši pavasarį džiaugiamės tokiais dalykais, kurie dar labiau stebina. Pažvelkite į jaunus žmones ant tilto (antra nuotrauka). Tai įprastas šio pavasario vaizdas ant Oderio tilto, jungiančio vokiečių ir lenkų krantus . . . Nereikia vizos, nereikia pakvietimo . . . Kada tiktai nori, gali eiti ir aplankyti kaimyną. Nuotraukoje matome, kaip lenkų jaunuolių grupė eina į Jaunimo šventę kitame Oderio krante, demokratinėje Vokietijoje.

(Trumpai pridursiu, kad panaši padėtis ir ant Čekoslovakijos Vokietijos Demokratinės Respublikos sienos).

Lygiai penki metai kaip įsigaliojo nutarimas panaikinti įprastus šių broliškų socialistinių valstybių sienų formalumus.

Apskaičiuota, kad per tą laiką vien mano nuotraukose matomą Oderio tiltą perėjo 60 milijonų asmenų.

Vokiečiai "stiprūs" statistikoje. Todėl galima gauti gana tikslius davinius, kad, pavyzdžiui, netoli ežerų ir lenkų sienų esanti Drezdeno miesta praėjusiais metais aplankė 4 milijonai žmonių. Vadinasi, garsioji Siksto Madona Drezdeno paveikslų galerijoje turi tikrai daug svečių. Ogi Drezdenas—Elbės Florencija (apie ją "Laisvėje" rašiau metų pradžioje) tai tiktai vienas iš perlu, kuriuos demokratinėje Vokietijoje verta pamatyti.

Betgi visa tai—tik viena medalia pusė. VDR žmonės irgi meliausiai lanko Varšuvą, Pragę, Bratislavą. Neišlipant iš traukinio galima, štai, iš pietinės VDR dalies nuriedėti į Lenkijos pajūrį. Tiesioginiais traukiniais galima ir kaimynų sostines važiuoti ne vien iš Berlyno, bet ir iš Drezdeno, Leipcigo . . .

Penkeri metai nuo sienos formalumų panaikinimo parodė, ką tatai reiškia, visų pirma, pasienio vietovėms.

VDR pusėje yra miestelis

"Gubenas," o kitam krante—lenkų "Gubinas." Net abiejų vietovių vystymo planai derinami. Tatai liečia transportą, bendrą statybų pajėgumo panaudojimą, kultūros namų atidarymą.

Daug kultūros renginių kartu paruošiama. Abi "pusės" rengia "Pavasario prie Neisės (Oderio intakas) šventę." Kaip žinom, metai turi 365 dienas. O tarptautinių vokiečių-lenkų sporto renginių (pasienio vietovėse)—250.

Negalima sakyti, kad per penkerius metus, pasipylus tokiai milijoninei srovei žmonių, nebūta sunkumų. Pavyzdžiui, atsirado (tiek iš vienos, tiek iš kitos pusės) žmonių, kurie panoro pasipelninti. Atsiradavo tokių "veikėjų," kurie supirkinėjo prekes ir daiktus, kad brangiau namuose parduotų. Bet ir tokie sunkumai, kilę dėl skirtingų ekonominių priedaidų, nepaprastai vyriausybų panaikinti prieš penkeris metus priimtą nutarimą. Vien tik numatyta normuoti valiutos pinigų keitimą. Įvesta (gana aukšta) norma, tai yra nustatyta "už kiek" galima kaimynų žemėje apsipirkti.

Lengva suprasti, kad šie "sunkumai" nė truputėlio nepalietė žmonių, kurie nori pažinti kaimynų žemę; kurie nori draugauti, keistis patyrimu. Čia reikia pridurti, kad nėra (bent aš nežinau) tokios didesnės gamyklos, kolektyvo, kurie neturėtų partnerio Lenkijoje, Čekoslovakijoje.

Visa tai, apie ką čia pasakojau, atsispindi ir pačiuose jauniausiose žmogėškuose dalykuose. Meilėje! . . . Kartais tatai netgi tampa išbandymų akmeniu. Mačiau vokiškų šeimų, kurios visai sumišo, kai sūnus ar dukra panoro vesti partnerį ar partnerę nuo ano Oderio upės kranto . . . Bet nemažesnis sąmyšis kyla ir lenkų šeimose. Rodos, kasdieninis reiškinys, seniai apsiprasta, kad kitame Oderio

krante nauja Vokietija, draugiška socialistinė valstybė. Betgi iš naujo sudreba širdis, kai išgirsti būsimą marčią ar žentą prakalbant . . . vokiškai. Juk šia kalba buvo duota komanda sušaudyti senelį, dėdę. Nežiūrint tokių suprantamų tragiškų prisiminimų, užmaunamas žiedas ant piršto ir abu Oderio krantus sujungia vienu vestuvių muzika. Dabar tokių mišrių vedybų šiose vietose labai daug.

Pakol kas pragyvenimo lygis demokratinėje Vokietijoje aukštesnis. Vokiečiai savo kaimynams atvirai sako: daug nulemia žemės ūkis. Jeigu VDR-e seniai vien tik tai "stambiai" ūkininkaujama (panašiai kaip Lietuvoje; jau 1960 metais VDR-e baigta kolektyvizacija), tai Lenkijoje-80 nuošimčių privačiose rankose. Vadinasi, ūkininkaujama "smulkiai." Ir gamyba, aišku, menkesnė.

Nežiūrint visų liūdnu prisiminimų, lenkai vokiečius laiko gerais šeiminkais. Ir todėl gana rimtai žiūri į VDR žemdirbių pastangas . . . Prieš dešimt-penkiolika metų, atmenu, Berlyne išgirdau tokių sakinius iš žymaus Lietuvos žurnalisto G. Zimano lūpų: "Ar žinote,—kalbėjo mūsų žurnalistas, berods, TSRS Nepaprastajam Pasiuntiniui draugui P. Abrasimovui,—kodėl mes laikraščiuose taip daug apie demokratine Vokietiją rašom? Ogi todėl, kad net labiausiai atsilikęs mūsų žmogus, va, taip galvoja: Jeigu vokiečiai pasirinko socializmo kelią, tai, matyt, kad kito kelio į ateitį nėra . . . Vokietis tai jau iš visų pusių apskaičiavo, pasvėrė ir apgalvojo . . ."

Seniai šitą sakinį girdėjau. Bet dabar panašią mintį skaitau lenkų žemdirbių, nuolat aplankančių turtingus VDR ūkius, akys.

. . . O eiti šiandien, 1977 metų pavasarį, per Oderio tiltą gera. Gaivūs ir geri vėjai čia pučia.

Jaunimas ant Oderio tilto.

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Quebec

NEPAMIRŠTAMI ĮVYKIAI

Prieš 28 metus Montreale pažangiųjų Lietuvių Literatūros Draugija surengdavo piknikus, į kuriuos sueidavo virš 200 publikos. Tai būdavo jauna, energinga, nenugalima jėga.

Sioje nuotraukoje pasistoję ant kėdės Zigmąs Janauskas kalba į publiką: "Draugės ir draugai, stiprinkime Liaudies Balsą, visi dirbkime išvien!"

Salia Janausko stovi Jonas Čeponis. Jis mirė prieš keletą metų. Tai buvo aukšto pasišventimo darbo klasei veikėjas. O šalia jo stovi Juozas Lesevičius, visas savo jėgas atidavęs darbininkų klasei. Jis šią dieną yra parbloktas sunkios ligos...

Mes sunkiai pergyvenome, netekę "Liaudies Balso." Bet mes džiaugiamės, turėdami "Laisvę." Nesulėtinkime veiklos. Ji reikalinga paramos. Žinokime, kad mūsų pažangiems laikraščiams niekas iš dangaus neiškrinta. Išlaikime "Liaudies Balsą," mes turime išlaikyti ir "Laisvę!"

Prieš važiuosiant į atostogas, ar į savo vasarvietę, draugauti, atsimink, kad laikraštis neišeis be mūsų pagalbos. Bangu ir pamislyti,

kur mes dingtumėme be laikraščio...

Visi atsinaujinkime prenumeratas ir, pagal išgalę, paaukokime!

P. B. Grandma

Iš Winnipeg

ISVAŽIAVO Į LIETUVĄ PAVIEŠĖTI

Draugai Vladas ir Pranasė Steponavičiai šiomis dienomis išvažiavo į Lietuvą, į savo gimtąją tėvynę, trims mėnesiams. Laimingos jiems kelionės ir malonios viešnagės Tarybų Lietuvoje.

Draugė Pranasė jau 1974 metais buvo kelioms savaitėms nuvažiavus į Lietuvą paviešėti. Tada grįžusi ji plačiai "Liaudies Balse" aprašė, kaip jau tada Lietuvoje buvo viskas gražu. Tuos jos išpuodžius buvo malonu skaityti. Tik šiuo metu buvo skaityti, kai ji rašė, kad smetoniniai budiškai nužudė jos brolių, ir kai ji pasakojo apie aplankymą masinių žudynių vietas.

Reikia tikėtis, kad ir dabar grįžę į Kanadą draugai Vladas ir Pranasė savo išpuodžiais pasidalytų su "Laisvės" skaitytojais. Lauksime.

Kaimynas

Torontiečių kronika

LLD PIKNIKAS

Kanados Lietuvių Literatūros Draugijos Toronto kuopos piknikas pas draugus Antanavičius nebuvo didelis, bet labai gražus. Buvo labai graži diena. Virš 10 mašinų atvežė piknikautojus.

Piknike buvo ir svečių. Tai L. ir J. Svirpliai ir Ch. Stankus iš Windsoro ir Mrs. L. Duncan (Svirplytė) iš Mississauga. Windsoriečiai buvo atvykę į Mississauga dalyvauti draugo L. Svirplio 75 metų sukaktuvių baliuje, kurį surengė Svirplių dukterės šeima. Dalyvavo ir keletas torontiečių.

Piknike buvo malonu susi-

tikti su Irina Mathews ir jos vyru prof. Mathews, kurie buvo 9 mėnesius Anglijoje savo profesijos reikalais. Irina, kaip žinia, yra Antanavičių dukterė.

MIRĖ J. KAMIŠAITIS

Gegužės 30 buvo palaidotas dar vienas senas torontietis — Jonas Kamišaitis. Jis buvo jau apie 75 metų amžiaus.

Kol buvo sveikas, lankėsi pažangiųjų lietuvių parengimuose. Buvo uolus LB rėmėjas, priklausė prie lietuvių organizacijų. Bet per eilę metų jis nebegalėjo dalyvauti dėl nesveikatos.

LANKOSI LIETUVOJ

Gegužės pabaigoj nemažai Toronto ir apylinkės lietuvių išvyko Lietuvon paviešėti. Jų tarpe J. Sinkūnas, Sūnų ir Dukterų Draugijos Centro Komiteto pirmininkas, S. Kušis. S. Karvelis išvyko kiek anksčiau. Beje, šiemet draugui S. Karveliui suėjo jau 80 metų. Jis yra LLD Toronto kuopos sekretorius.

Rep.

Moterų klubo

piknikas

Toronto Lietuvių Moterų Klubas rengia išvyką (pikniką) sekmadienį, birželio 19 dieną, ant draugų Čibirų farmos. Čibirų farma randasi prie 6 koncesijos, ir rytus nuo 11 haivės, pravažiavus Churchill.

Klubas kviečia Toronto ir apylinkės tautiečius atsilankyti. Susitiksime, atnaujinsime pažintį, pasikalbėsime šviežiame ore.

Valdyba

Montrealo kronika

LIGONIAI

J. Petronis (Verdunietis) turėjo operaciją Reddy Memorial ligoninėje.

J. Lesevičius, nors jau yra senas ligonis, dabar staigiai išvežtas į R. Viktorijos ligoninę.

Linkiu greit pasveikti.

ATVYKO—ISVYKO

B. Embrozevičienė, inžinierė, atvyko iš Vilniaus į Toronto viešnagės pas brolių, taip pat vieši ir Montreale.

J. ir P. Petrauskai su šeima išvyko į J. A. V. aplankyti gimines, kurie tik ką sugrįžo iš T. Lietuvos viešnagės.

Birželio 16-23 ir Liepos 7 dienomis išvyksta didelės grupės turistų į T. Lietuvą. Tarpe jų graži grupė 20 lietuvių studentų. Jiems vadovauja L. V. Stankevičiai. Taip vyks J. Stukas jau ketvirtą sykį, p. Botyrius, A. Dasy su sūneliu, J. Visackienė su dukrele. Kitų pavardžių negalėjau sužinoti.

Visiems linkiu laimingos ir linksmos viešnagės.

MIRĖ

Gegužės 25 d. staigiai mirė Robertas Roselis, 31 m. Buvo vienintelis sūnus. Paliko nuiludime tėvelius ir artimus gimines. Buvo gimęs Montreale.

Artimiesiems gili užuojauta, o Robertui lai būna lengvas aukštas kalnelis.

J-na

DETROIT, MICHIGAN

"V." SUVAŽIAVIMAS

"Vilnės" dalininkų suvažiavimas įvyko Chicagoje gegužės 15 d. Kadangi dalyvavo me "Laisvės" suvažiavime, tai nutarė nepamiršti ir vilniečių. Anksti šeštadienio rytą, Stefanija vėl pakinkė savo mašiną ir patraukė link Chicagos su mamyte ir Stunskais. Pakelėje sustojome aplankyti dainininkę Helen Bordner ir jos šeimą, kurie gyvena Oak Forest, Illinois. Ten maloniai praleidome kelias valandas prie skanių vaisių ir linksmybų dainų, kurias pateikė Helen Bordner ir Estelle Bogden su muzike-vadove Valeria Urbikas. Gaila, kad dėl ligos nedalyvavo Wanda Zalis.

Visi keturi apsiostojome pas drg. S. J. ir Oną Jokubkus, kurie mus širdingai priėmė ir pavašino. Ant rytojaus atsirodė "Vilnės" šėrininkų suvažiavime. Į suvažiavimą pribuvo daug vilniečių, ir turėjome progą vėl atnaujinti pažintį su jais. Iš toliausia dalyvavo Julia Andriulienė, kuri gyvena St. Petersburg, Florida.

Suvažiavimą atidarė direktorių pirmininkė Albertina Jakienė. Ji perstato keletą svečių, kurie trumpai pasveikino visus dalyvius. Suvažiavimo prezidiumas išrinktas toks: pirmininkė Stefanija Masytė, jos pagalbotoja Julia Andriulienė, sekretorė Julia Marazienė. Į rezoliucijų komisiją įėjo Millie Kancerienė, Antoinette Vaitkus ir Antanas Gabris. Delegatus pasitiko ir suregistravo Nellie De Schaaf ir Alvira Stritch.

Išsamius raportus išdavė vyriausiasis redaktorius S. J. Jokubka ir kiti du redakcijos nariai—Jonas Mažeika ir Julia Marazienė, administratorė Mary Grager ir visi board direktoriai.

Jų raportai buvo įdomūs ir gerai prirengti. Po tam prasi-dėjo sveikinimai, kurių buvo nepaprastai daug ir kuriais sukelta virš šešių tūkstančių dolerių. Bet geriausia pasirodė detroitiečiai—St. Masytė iš Detroito atvežė viso \$1,176 pralėkdamai ir floridiečius.

Suvažiavime pasirodė, kad "Vilnis" tą dieną švenčia 56 metų gyvavimą, kas dar daugiau pridavė entuziazmo sveikintojams. Visas suvažiavimas praėjo sklandžiai, ir visi dalyviai nuoširdžiai išreiškė didelį norą ir linkėjimus, kad "Vilnis" gyvuotų amžinai.

Po suvažiavimo įvyko bankietas, į kurį priėjo dar daugiau svečių, ir visi gražiai praleidome popietę iki vėlomos.

LDS TURNYRAS

LDS 26-tas nacionalis kėglio turnyras įvyko Dearborne prie Detroito gegužės 20-22 d. d. Į Oxford Lanes suvažiavo daug gražių jaunų žmonių, ir įvyko didelės varžytinės. Didžiausios varžytinės buvo dėl Sakal trofejaus, kuris iki šiol buvo Chicagoje, bet šiemet jį laimėjo Detroito LDS 21 kp. nariai-vyrai: Alfons Rye, George Janonis, Albert Stacey, Louis Turzak ir Servit Gugas.

Pirmą sykį buvo varžytinės už naują trofėjų, kurį dovanojo Detroito Moterų LDS Sorority. Ir šį laimėjo LDS Detroito moterys: Bertha Ives, Kathy Stacey, Antoinette Garelis, Ruth Gugas ir Alice Stacey.

Šeštadienio vakare įvyko balius pasitikimui ir priėmimui visų vovlarių-boulininkų. Visas valgis ir gėrimai buvo visiems veltui. Buvo linksmas, gražus vakaras.

Ant rytojaus, užbaigimui turnyro, įvyko bankietas, kuris pirmininkavo LDS 21 kp. pirmininkas Alfons Rye.

Jis visus supažindino su ivariais veikėjais ir svečiais. Trumpai kalbėjo LDS prezidentas Servit Gugas viceprezidentė Elizabeth Galore, kuri čia lankėsi iš Pennsylvanijos. Po tam laimėtojams buvo įteikti trofėjai.

Visos trys dienos greit prabėgo ir LDS kėglio 26-tas nacionalinis turnyras gražiai pavyko. Visi ilgai jį atsiminsime. Sekantis turnyras įvyks Milwaukee, Wisconsin.

VIEŠNIA IŠ NEW YORKO

Per kapų lankymo dienos šventes, t. y. gegužės 27-31 d. d. į St. Clair Shores atskrido viešnia iš New Yorko "Laisvės" administratorė Ieva Mizarienė. Apsistojo pas Teofilę Masienę. Ievutė prie "Laisvės" sunkiai dirba ir nors porą dienų gavo progos pailsėti prie St. Clair ežero. Ją aplankė Mike ir Pat Stunskai, ir linksmai praleido laiką žuvaudami. Kitą dieną visi aplankė Joną ir Adele Klimavičius ir Detroito Lietuvių Klubą. Buvome Woodlawn kapinėse, kuriose amžinai miega Mikas Detroitietis ir Juozas Valiukas, ir ant visados atsisveikinome su mirusiu Mike Balchūnu, kuris buvo pašarvotas Stepanausko laido tuvių koplyčioje.

Savaitgalis greit praslinko ir vėl netekome Ievutės. Esame dėkingi, kad ji suteikė mums garbę, atsilankydama į St. Clair Shores. Jos ir vėl lauksime ateityje. Stefanija

ĮVAIRIOS ŽINIOS

PREZ. CARTERIS NORIS MINIMUM ALGŲ SISTEMOS VISAM PASAULYJE

Ray Marshall,
Darbo sekretorius

Hollywood, Fla. — Birželio 2 dieną čia Tarptautinės Moteriškų Drapanų Siuvėjų Unijos konvencijoje kalbėjo Darbo sekretorius Ray Marshall. Jis sakė, kad prezidentas Carteris esąs nusistatęs panaudoti spaudimą, kad vi-

same pasaulyje būtų įvesta minimum algų sistema—sistema, kurioje būtų draudžiama samdytojams savo darbininkams mokėti žemesnės, negu įstatymais nustatytos algos. Sekretorius žadėjo padėti prezidentui tokį spaudimą į kitus kraštus daryti.

Savo kalboje sekretorius Marshall užgryrė siuvelyklų darbininkų unijų reikalavi-

mą, kad šios šalies valdžia žymiai suvaržytų importavimą rūbų iš užsienio, kur algos daug žemesnės, negu šios šalies siuvėjų. Konvencijos delegatai sekretoriui padėjo karštais aplodismentais.

Washingtonas. — Beveik vienbalsiai Atstovų Rūmai užgryrė prezidento Carterio pasiūlymą jo kabinete įsteigti Energijos Departamentą. Bet naujasis departamentas gyvuos tik penkerius metus. Prezidentas norėjo, kad jo amžius būtų neribotas.

Concord, N. H. — Valstijos prokuroras David H. Souter teisingai suareštavimą ir įkalinimą 1,414 žmonių, kurie aną dieną demonstravo prieš branduolinės įmonės steigimą. Jie ragina valstijos valdžią sumokėti Nacionalinei Gvardijai \$177,000 už jo pagalbą policijai protestantus suimti ir įkalinti.

MEKSIKOS KOMUNISTŲ GRETOS PASIDVIGUBINO

Arnoldo Martinez Ver Dugo

Mexico City. — Gegužės mėnesyje Meksikos Komunistų Partija laikė savo konvenciją. Joje dalyvavo 500 delegatų. Taip pat konvencijoje turėjo broliškus delegatus iš 20 kraštų komunistų partijos.

Partijos generalinis sekretorius Arnoldo Martinez Der Dugo savo pranešime pabrėžė, kad nuo 1975 metų partijos narių skaičius pasidvigubino. Perspektyvos geros ir ateityje Komunistų Partijos gretoms gausėti.

Si Meksikos Komunistų Partijos konvencija buvo jau 18-oji.

DAR \$3,500,000,000 MILITARIZMO REIKALAMS!

Washingtonas. — Kongreso Atstovų Rūmai nutarė iš iždo skirti tris bilijonus ir penkis šimtus milijonų dolerių militarinių bazių namie ir užsieniuose statybai. Tikslai 24 kongresmanai balsavo prieš, o 351 už. Ši milžiniška suma neįeina į Pentagono 120 bilijonų dolerių biudžetą.

Čia, namie, vierkiančiai reikia lėšų mokyklų, ligoninių bei gyvenamųjų namų statyboms, bet Atstovų Rūmai nekreipia dėmesio, nesuranda pinigų.

Manoma, kad ir Senatas šį nutarimą užgirs ir prezidentas Carteris jį pasirašys.

653 IŠSIGELBĖJO NUO MIRTIES JŪROJE

Kuala Lumpur, Malaizija. —Birželio 2 d. Malacca įlankoje norvegų laive kilo gaisras. Penki keleiviai žuvo, o 653 tapo išgelbėti. Laimingųjų tarpe yra ir 27 amerikiečiai.

Tel Aviv. — Izraelis kaltina Egiptą, kad jis laužo 1975 metų sutartį, prie Suez Kanalo statydamas raketą. Pagal šią sutartį Kanalo zona turi būti demilitarizuota, joje nei Egiptas, nei Izraelis neturi teisės laikyti ginkluotą jėgą.

IŠ KLLD CK RAŠTINĖS

AUKOS APSVIETOS FONDIUI

Draugas Algirdas Grinkus, KLLD Vancouverio kuopos sekretorius, atsiuntė duokles visų kuopos narių. Taigi, Vancouverio kuopa pasirodė pavyzdgingiausia.

Kitas dalykas: vancouveriečiai gausiai parėmė ir apšvietos fondą. Aukų sekančiai: V. Bareišis \$8.00, P. Bukis \$10.00, S. Dalydonis \$1.00, A. Grinkus \$10.00, Olga Grinkus \$10.00, J. Jakubauskas \$3.00, J. Jarašiūnas \$3.00, J. Kundrotas \$3.45, K. Makarevičius \$5.00, J. Narusevičius \$10.00, J. Sasnauskas \$5.00, M. Balsevičienė \$5.00, V. Wm. Valiukas \$3.00. Viso \$72.40.

Montreale kuopa per savo sekretorių draugą L. Kisieli taipgi ne tik gerai moka nariams mokesčius, bet ir gausiai paremia aukomis. Šiomis die-

nomis vėl gavome blanką su nariniais mokesčiais ir aukomis. Aukų sekančiai: E. Blažienė \$2.00, E. Juraitienė \$0.00, A. Kmieliauskas \$1.00, A. Morkevičius \$2.00, M. Marytė \$2.00, E. Vilkis \$1.00, Ch. Zenius \$1.00.

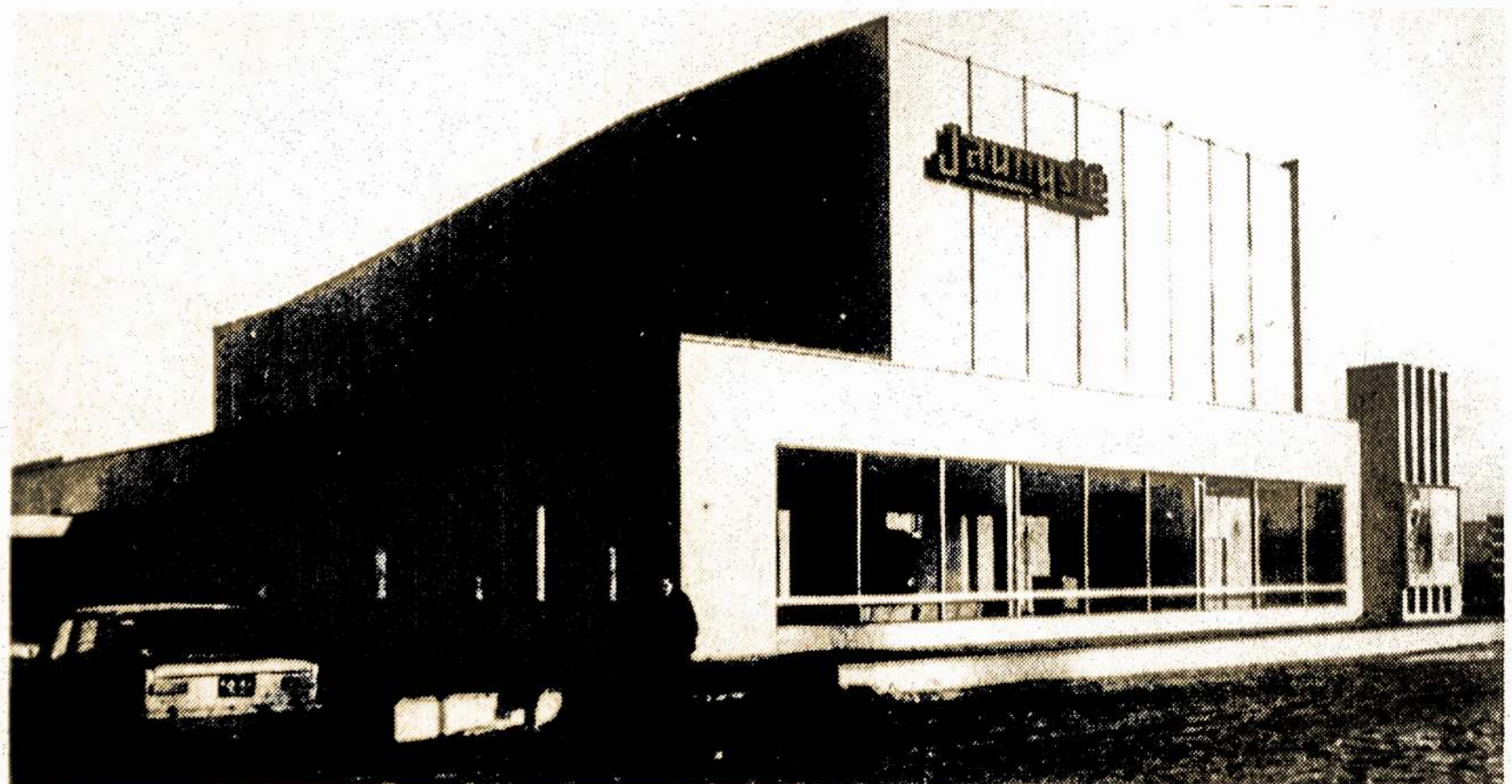
Draugas S. Kunsaitis per draugą J. Svirplienę su duoklėmis atsiuntė auką \$7.50.

Draugas P. Kunchys, Thunder Bay, Ont., su duoklėmis prisiuntė ir auką. Aukų sekančiai: P. Kunchys \$18.55, K. Dimša, J. Steniulis, J. Karonas, V. Kuryla, K. Rudinskas ir A. Ivaška po \$2.75.

Draugė R. Antanavičienė, Stroud, Ont., aukų apšvietai \$10.00.

Visiems aukotojams širdingai ačiū.

J. YLA
KLLD CK Sekret.

Alytus. Kino teatras "Jaunystė".

M. Baranausko nuotrauka

SAN FRANCISCO, CAL.

Gegužės 18-21 dienomis čionai lankėsi iš Tarybų Sąjungos iš 16 asmenų turistų grupė. Jos vadovas buvo Alexander Družinin. Svečiai aplankė įdomesnes vietas mieste ir apylinkėse. Buvo susitikę ir su miesto meru George Masconi.

Gegužės 20 dieną buvo su-ruoštas svečių priėmimas. Jį suruošė American-Russian Institutas Holland Roberts Centre. Pirmiausia svečius pasveikino Instituto viceprezidentė mūsų Sonia Kaross. Ji jiems palinkėjo laimingos viešnagės Jungtinėse Valstijose. Ji sveigos dalyviams trumpai papasakojo apie Dr. Holland Roberts, kuris šį Russian-American Institutą suorganizavo 1932 metais. Jis mirė sulaukęs 81 metų amžiaus. Jis visas savo jėgas atidavė už draugystės ryšius tarp Amerikos ir Tarybų Sąjungos. Jis ten keletą kartų lankėsi. Taipgi lankėsi ir Tarybų Lietuvoje.

Pirmininkas Noel Brans-

ford svečius vadais ir pavar-
dėmis perstatė publikai. Bu-
vo net keletas žymių kalbėto-
jų, jų tarpe ir Tarybų Sąjun-
gos konsulas Anatoly Gorshi-
nov, žymusis unijų veikėjas
Harry Bridges ir kiti.

Beje, turistų grupėje buvo
ir mūsų tautietis, draugiško,
malonaus būdo veikėjas inži-
nierius Henrikas Jackevičius.
Malonu buvo su juo susipa-
žinti ir padraugauti.

Tarybinių turistų priėmi-
mas labai gražiai pavyko.

Ig. Kamarauskas

Surastas dar vienas labai pavojingas vėžio gimdytojas

Akron, Ohio. — Jungtinė
Gumos Darbininkų Unija
praneša, kad tapo surastas ir
atidengtas dar vienas vėžio
ligos gimdytojas, vadinamas
"acrylonitrile." Tai elemen-
tas, su kuriuo tenka susidurti
gumos, plastikų ir įvairių
chemiškų pramoninių darbinin-
kams. Juose susirigimai plau-
čių ir išėinamosios vėžio daug
didesni negu kitų pramoninių ir
užsiėmimų darbininkuose.

Springfield, Ill. — Illino-
jaus valstijos Atstovų Rūmai
atmetė lygių teisių pataisymą
prie federalinės konstitucii-
jos. 101 atstovas balsavo už,
o 74 prieš. Priėmimui reika-
linga trys penktadaliai balsų,
o tam truko šešių balsų. Pa-
taisymas draudžia vartoti di-
skriminaciją prieš moteris.

Atsipašome

Sirdingai atsipašome
Frances Mažilienę ir jos duk-
ros Frances Baltrus, taipgi
Helen Siauris, už sumaišymą
jų vyrų ir tėvelio nuotraukų
praėjusioje "Laisvės" laidoje
jų prisiminimuose mirusiųjų.
Tai įvyko spaustuvėje lau-
žant laikraštį. Šioje laidoje
pakartojame prisiminimus.

Administracija

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Donatas Mažilis

Mirė birželio 2 d., 1970 m.

Jau septyneri metai, kai mirė mūsų mylimas
vyras ir tėvas. Mes neužmiršime jo niekad.

FRANCES MAŽILIENĖ, žmona
FRANCES BALTRUS, dukra

Brooklyn, N. Y.

WOODHAVEN, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Petras Siauris

mirė 1974 m. birželio 4 d.

Jau suėjo treji metai nuo mirties mano mylimo
vyro. Išlėkė ramiai, mano mielas Cypress Hill
kalnelyje. Aš tave prisimenu kasdien.

HELEN SIAURIS

St. Petersburg, Fla.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszva

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970

Pittsburgh, Pa.

Po ilgos ir sunkios ligos,
gegužės 25 d. mirė George D.
Lekavich, o gegužės 27 d.
buvo palaidotas Lietuvių
Draugijos kapinėse. Lavonas
buvo pašarvotas Kunsak šer-
meninėje. Karstą puošė gra-
žios gėlės nuo giminių ir arti-
mųjų. Liūdėsyje liko sesuo
Isabella Lucas bei giminės
Amerikoje ir Lietuvoje.

Velionis buvo gimęs Pitts-
burgho apylinkėje, Courtney
mieste. Ir čia išgyveno virš
73 metus.

George D. Lekavich buvo
LDS kuopos ir LLD 87 ku-
pos narys, ir veikdavo drau-
gių komitetuose.

Artimiesiems gili užuojau-
ta, o Georgiui lai būna ramy-
bė L. D. kapinėse.

Gegužės 29 d. ant Lietuvių
Draugijos kapinių buvo pa-
gerbti ir prisiminti mirusieji.
Antrą valandą po pietų pa-
gerbimo ceremonijas atliko
V. F. W. 575 postas. Atsilan-
kė daug žmonių pagerbti ir
prisiminti savo artimuosius
bei pasodinti gėlių ant jų ka-
po.

L. D. kapinės gražiai užlai-
komos. Didelė padėka kapi-
nių komitetui. J. K. M.

Septyni milijonai už žmonos gyvybę

Houston, Texas. — 1974 m.
birželio 16 d. ligoninėje, gim-
dydama kūdikį, mirė Mrs.
Carolyn Ann Lord, 27 metų
amžiaus. Paaiškėjo, kad jai
sumažinimui skausmų buvo
duota ne oxygeno, bet ni-
trous oxide, arba "juokinan-
čių dujų." Vyras ligoninė pa-
traukė teisman. Teismas pri-
pažino ligoninę kalta ir nu-
baudė 7 milijonais dolerių.

Idomu, kad kūdikis gimė
sveikas ir gražiai auga.

Soledo, Cal. — Nuteistas
visam amžiui kalėti už nušo-
vimą Robert Kennedy, Sirhan
Sirhan tvirtina, kad ir
dabar jis dar vis neatsimena,
kad jis jį būtų nužudęs.

Washingtonas. — Pagėrė-
jus santykiams tarp Kubos ir
Jungtinių Valstijų, pradėjo
eiti kalbos apie importavimą
cukraus iš Kubos.

NEW JERSEY NAUJIENOS

N. J. yra didelis nepasiten-
kinimas su Health ir Welfare
departmentu. Tyrinėjimus
darė įvairios organizacijos—
advokatų ir net dvasiškių.
Taip pat ir pati legeslatūra
išrinko iš senatorių tokį ko-
mitetą. Ir visi tie komitetai
surado, kad padėtis yra bloga.
Gubernatorius paaiškino,
kad galite tyrinėti kiek nori-
te, bet ją pagerinti negalima,
nes valstija neturi pinigų.

Suprantama, visi kiti komi-
tetai pasinaikino, bet senato-
rių komitetas pasiliko. Ir po
dviejų metų tyrinėjimo, jisai
apsistojo tik ant protiniai ser-
gančių piliečių. To komiteto
pirm. senatorius J. Menza
(D.-Union) padarė įnešimą ir
senatas užgryrė. Yra mano-
ma, kad užgirs ir žem. lege-
slatūros butas, ir bus naujas
įstatymas tuo klausimu.

Jis nurodo, kad kaip yra
dabar teismai per daug leng-
vai sergantį protiniai žmogų
praleidžia, prilaikydami to
ipročio, kadangi jis jau nege-
ras sau, tai negeras ir ki-
tiems. Teismui, girdi, užten-
ka tik vieno psichiatristo pa-
sirašymo ir žmogus patenka
nelaisvėn—dažniausiai be jo-
kio gydymo.

Senatorius Menza savo bi-
liuje reikalauja, kad padavi-
mui tokio ligonio ištaigon
teisme turi pasirašyti trys
gydytojai. Taipgi, kad kiek-
vienam paviete (county) turi
būti tokiems ligoniams cent-

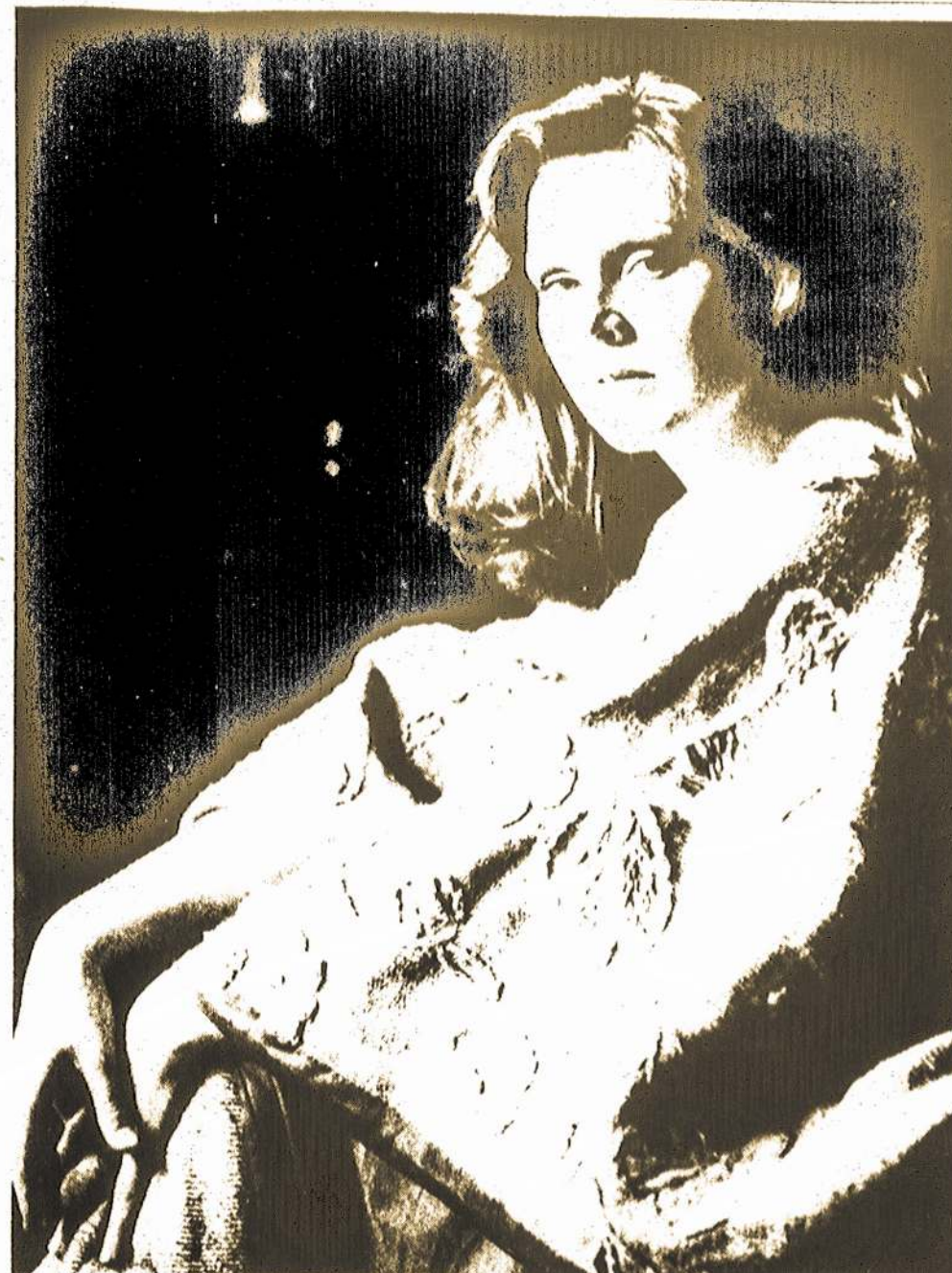
ras ir kad toks ligonis turi
būti atiduodamas į prie jo
namų artimiausią centrą.

Menzos sumanymas geras.
Bet sakoma, kad jo tarnyba
kaip senatoriaus užsibaigs su
pabaiga metų ir kad jis sena-
toriumi būti nebenorės, tai
nebebus kam legislatūroje
kovoti už bilį. Sen. Mena
yra advokatas iš Hillside,
New Jersey.

Andai Newark banditas
atėjo į banką su dviem jau-
nuoliais 16-17 metų, ir vaikai
tuojau puolė prie "telerio,"
kad jis jiems duotų pinigų.
Banko direktorius nugirdo ir
bandė jaunuolius nuvaikyti.
Banditas tuojau bandė į vedė-
ją šauti. Tris sykius paspau-
dė gaiduką, bet revolveris
nešovė! Banditas buvo suim-
tas. Tos pačios dienos vakare
banditas iš savo drabužių nu-
sivijo kaspiną ir bandė pasi-
kart. Jau ir be samonės buvo.
Bet naktinis sargas atrado jį
dar šiltą ir mušė trivoga.
Pribuvus pagalbą jį atgaivi-
no.

O kieno tie jaunuoliai buvo,
pasiliko slaptybėsje. Ignas

Washingtonas. — Kon-
gresmanas Paul G. Rogers
siūlo Kongresui nutarti, kad
sacharino uždraudimas būtų
atidėtas 18 mėnesių. Mr. Ro-
gers save skaito sveikatos
reikaluose specialistu.

BRAVO, GIEDRE!

GIEDRĖS KAUKAITĖS KONCERTAS

Praėjusį šeštadienį įvyko
LTSR Vilniaus Operos solis-
tės Giedrės Kaukaitės kon-
certas Carnegie Recital Hall,
Manhattane.

Žmonių susirinko arti-pilnė
salė. Smagu buvo matyti tiek
daug lietuviško jaunimo, kur-
is entuziastiškai priėmė Gie-
drę.

Pirmoje dalyje Giedrė dai-
navo ištraukas iš klasikų bei

operų—Handel, Verdi, Gou-
nod ir Puccini. Antroje dalyje
nuskambėjo kas nors naujo:
Giedrė dainavo senoviškas
autentiškas Džukijos ir Že-
maitijos dainas ir raudas, o
pabaigoje dabartinių Lietu-
vos kompozitorių kūrinus.

G. Kaukaitei puikiai akom-
ponavo vietinis muzikas Albi-
nas M. Prižgintas.

Beklausant Giedrės, prisi-
miniau jos pirmą pasirodymą
Amerikoje 1972 metais su ne-
pamirštamą, mielu Gyčiu
Trinkūnu. Nors dabartinių
rengėjų skelbta, kad G. Kau-
kaitė dabar pirmą kartą dai-
nuoja JAV, ji jau 1972 metais
plačiai pasirodė visuose mie-
stuose, kur ir šį kartą dainavo,
išskiriant gal tik Bostoną.

New Yorke tada ji dainavo
"Laisvės" metiniame koncer-
te, kuris buvo surengtas
Maspetho Piliečių Klubu salė-
je (ir kur, apart Giedrės,
taipgi dainavo LTSR Vilniaus
Operos solistės B. Almanai-
tytė ir Elena Čiudakova),
Carnegie Recital Hall, Town
Hall bei daug kur kitur.

Tikrai didelė laimė mums,
gyvenantiems už jūrų marių,
toli nuo Tėvynės bei tėvų
gimtinės, išgirsti tokio didie-
lio talento dainininkę kaip
Giedrę Kaukaitę.

Bravo, Giedrė! Dėkojame
už naują atsilankymą pas
mus. Ieva Mizarienė

Rahway, N. J. — Dviejų
vaikų motina Rose Ann Regi-
nella, 34 metų, kaltinama,
kad ji nušovė savo vyrą ir
lavoną nuvežus numetė prie
geležinkelio. Ji suareštuota ir
laukia teismo.

Amelia Yuskovic visiting collective farm in Lithuania on one of her trips. Background you could see some other Ameri-
can Lithuanians.

Tarp lietuvių

MIRĖ

Birželio 1 d. važiuodamas iš
Miami Beach, Fla., į New
Hyde Park, Long Island, pas
dukrą praleisti vasarą staiga
traukinyje mirė Walter Mi-
kulėnas. Buvo pašarvotas
Garšvos Haven Hill koplyčio-
je ir palaidotas birželio 4 d.
Šią žinią pranešė dukra Olga
Sinkevich.

W. Mikulėnas buvo ilgame-
tis "Laisvės" skaitytojas ir
Lietuvių Literatūros Draugi-
jos narys. Paskutiniu laiku
priklausė LLD 75 kuopoje,
Miami.

Reikiame giliausią užuo-
jautą artimiesiems.

SERGA

Miela aidietė ir visų kitų
mūsų pažangiųjų draugių
narė Ona Čepulienė triūsda-
mosi apie namus, krito ir
sužeidė kairę ranką. Dabar
su sugipsuota ranka turės iš-
būti šešias savaites. Mažiaus-
ia.

Jurgio Stasiukaičio brolis
Karolis, kuris gyvena Mon-
mouth Junction, N. J., pasi-
davė į St. Peter's ligoninę,
New Brunswick, N. J. praė-
jusią savaitę. Atrodo, kad
draugui Stasiukaičiui teks
pergyventi operaciją. Jam 92
metai amžiaus.

Abiem ligoniam linkime
greit sustiprėti. Ieva

Vestuvės

Nancy Marie Shiksnis

Nancy Marie Shiksnis, du-
kra Edwardo ir Jean Shiks-
nių gyvenančių Woodhaven,
N. Y., ištėkės birželio 25 d.
už Robert Pererą. Nancy Ma-
rie yra anūkė Jozefinos ir
Juozo Pluščiauskų.

Vestuvės bus didelės. Nan-
cy palydovės bus jos sesutė
Deborah Ann, Marie Coniglio
ir Catherine Curry. Roberto
palydovai bus George Adam,
Edward B. Shiksnis, Jr. ir
Orlando Adam.

Po vestuvinių puota įvyks
Regency House, Jamaica,
New York.

Linkime naujavedžiams il-
go ir linksmo gyvenimo.

Ieva Mizarienė

Pramogų kalendorius

LIEPOS 31 D.

"Laisvės" Bendrovės direk-
toriai rengia pikniką po stogu
sekmadienį liepos 2 d., Lais-
vės salėje, 102-02 Liberty
Ave., Ozone Park, N. Y.

RUGSĖJO 25 D.

Niujorko Lietuvių Moterų
Klubas rengia filmų rody-
mą popietę. Stefanija Masytė iš
Detroito rodyš jos susuktus
filmus jai viešinti Lietuvoje.
Pelnas skiriamas "Laisvei."

Ozone Park, N. Y. — Per
paskutines dvi savaites čia
antisemitai net keturis kar-
tus naktimis įsiveržė į žydų
kapines ir jas išniekino, apie
50 antkapių nuversdami.
Niekšai nesuminti.

Philadelphia, Pa. — Šio
didmiesčio viešųjų mokyklų
visa sistema randasi finansi-
nėje krizėje. Miesto valdžia
prašo valstijos pagalbos.

BRIEFS

Bella S. Abzug threw her
hat—a big-brimmed black
straw—into the race for the
Democratic nomination for
Mayor of New York City.
Someone said: "When our fe-
male LaGuardia, Bella Ab-
zug, gets her campaign
going, I think it'll be a non-
stop express to Gracie Man-
sion."

Marian Anderson was one
of the winners "Women of
the year" awards.

Someone writes in the Dai-
ly News "Voice of the Peo-
ple" column: "After the Clau-
dine Longet and Patty
Hearst courtroom travesties,
how do we explain to the
youth of America that there
must be respect for law and
order? Do we tell them that
there is a price tag on justice,
or that judges are in the
pockets of the super rich?"

About half of New York
City's school custodians em-
ploy a relative, and 23 custo-
dians earned more than
\$40,000 in 1975, City Comp-
troller charged.

For the first time the net
exodus of Italian migrants
has come to a halt. Statistics
published for 1975 show that
the number of Italians return-
ing to Italy outnumbered
those leaving by some
30,000.

Magnificent performance!
Giedrė Kaukaitė—leading so-
prano of the Vilnius opera in
Carnegie Hall, New York!
And that made Saturday,
June 4, a special day to all of
us. She rose to stardom be-
cause of her unusual talent
and musical studies at the
Vilnius Conservatory. She
has been heard in guest ap-
pearances at Moscow's Bol-
shoi theater, Leningrad Opera
theater, Czechoslovakia,
Hungary, Poland, Finland
and Norway.

Giedrė Kaukaitė lives in
Lithuanian capital Vilnius
with her husband Arūnas Ze-
brūnas, prominent Lithuanian
film director, and her two
daughters, ages 8 and 10.

Memories ... memo-
ries ... Many of us have
memories from our trips ab-
road and specially from our
visits to Lithuania. Traveling
season is in a full swing
again. LDS first tourist
group is leaving June 15,
second in July and third one
in August. You will be lucky
if you still have a chance to go
in one of those groups. Inter-
est to go with LDS group
have been great. Ilse